

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 2-970-69

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámhája : 41.951.

Osztályegyezség és hagyatékátadó végzés.

Irta: Ifj. Szigeti László. dr.
budapesti ügyvéd.

Ifj. Paár Lajos és vitéz Susich Ervin dr. között érdekes jogirodalmi vita fejlődött ki a Kir. Közjegyzők Közlönyében arról a kérdéshöl, hogy a hagyatékátadó végzés megváltoztatása lehetséges-e a feleknek a hagyaték átadása után történt újabb megegyezése folytán. Az állásfoglaláshoz szükséges az osztályegyezség és a hagyatékátadó végzés magánjogi természetének és hatásainak vizsgálata.

Az osztályegyezség magánjogi természete. Több örökös között a hagyatéki vagyonban vagyonközösség áll fenn, még pedig örökrészeik arányában. (Mtj. 2121. §. K. PI. 7374/1916.) Ennélfogva a jogközösség általános szabályai szerint bármelyik örökös kövételheti a közösség megszüntetését, az osztályt. (Mtj. 2126. §. Öe. 58. §.) Az osztály vagy peren kívül az összes érdekelt megegyezése alapján vagy ilyen egyezség hiányában osztályper útján történhet. (Fodor Armin: Magyar Magánjog V. 657. o. Szladits.) Az osztályegyezségnek gyakori módja a hagyatéki eljárás keretében létrejött osztályegyezség. Az Öe. 55. §-a határozottan utal arra, hogy a hagyatéki tárgyalást vezető kir. közjegyző igyekezzék ilyen egyezséget létrehozni. De az Öe. e szakaszából kitűnik, hogy ennek a hagyatéki tárgyaláshöl köthető

Ifj. Szigeti László dr.: Osztályegyezség és hagyatékátadó végzés.
Telman Sándor dr.: Van-e joga a nagykorúsítást kérő, de tényleg még nem nagykorúsított kiskorú örökösnek az örökösödési eljárás mellőzését kérni?

A debreceni kamara közgyűlése.

Közlemények.

Felhívás.

Halálozások.

A budapesti kamara választmányi ülése.

A nyugdíjintézet ülései.

A budapesti közjegyzők forgalmi adó közössége.

Közjegyzői díjak hitbizományi ügyekben.

A pestvidéki ügyvédi kamara feljlesztése a jegyzők magánmunkálatai tárgyában.

A szerkesztőség közlései.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Jog.

Notariatszeitung.

Az Ügyvéd.

Notariatszeitung.

Magyar Törvénykezés.

Közigazgatási illetekek.

Joggyakorlat.

Magánjog.

osztályos egyezségnek az osztályon, a jogközösségnek a felek megegyezésén alapuló megszüntetésén kívül sokkal tágabb tartalma lehet.

Elsősorban az egyezségnek lehet jogmegállapító tartalma, amennyiben az örökösök kölcsönös megegyezéssel megállapítják, hogy a törvényes öröklés szabályai vagy a végrendelet helyes értelmezése mellett és a köteles részre jogosultak igényének figyelembevételével, kit és milyen címen a hagyaték mely részében illet meg örökösödési igény. (Öe. 55. §. 5. pont.)

Tartalmazhat az osztályegyezség örökség visszautasító nyilatkozatot, mely ha kifejezett, természetesen, mint egyoldalú jognyilatkozat az osztályos egyezségtől függetlenül is érvényes és az osztályegyezségbe való foglalása csak tanusítás. De jelentősége lehet akkor, mikor a visszautasítás hallgatólagos, amikor olyan valaki, akit örökösödési jog illet meg, olyan osztályos egyezséghez járul hozzá, mely szerint őt a hagyatékban örökösödési jog meg nem illeti.

Az ilyen nyilatkozat nem joglemondás, nem örökségről való lemondás, hanem visszautasítás. Lemondani csak a még meg nem nyílt örökségről lehet, az örökség megnyílt után többé nem öröklésről való lemondásnak, hanem az örökség visszautasításának, vagy átruházásának van helye. (Jogi Hirlap röviden J. H. VI. évf. 1190. eset, IX. évf. 543. e.) Visszautasítás akkor is, ha olyan határozott személy javára történik, aki a visszautasítónak kiesése folytán ugyis helyette örökös lenne. Úgy a lemondásnak, mint a visszautasításnak következménye a lemondó, illetve visszautasító kiesése az öröklési rendből, mintha az örökhagyó előtt elhalt volna. A visszautasított örökség az örökhagyó halálától kezdődő hatállyal arra száll, akire az örökség megnyílt volna, ha a visszautasító az örökhagyó halálakor már nem él. (J. H. IX. 543.)

Amennyiben az örökös valaki javára mond le örökségéről, akkor már nem az örökség visszautasításáról van szó, hanem az örökség elfogadásáról és egyúttal átruházásáról más javára. Itt tehát az örökség elfogadási nyilatkozat mellett egy élők közötti ügylet van, mely lehet ajándékozás, adásvétel, vagy egy örökségről az örökös társsal kötött előzetes lemondási jogügyletből származó átengedési kötelezettség teljesítése. Így értendő a Kuria P. I. 5614/1932. számú határozata, mely szerint, ha a végrendeleti örökös a hagyatéki tárgyaláson hozzájárul, hogy a végrendeletben neki szánt vagyont a végrendelet félretételével más örökölje,

ezzel azt a vagyont átruházta s ezért efölött többé nem rendelkezik.

Az osztályegyezségben foglalt jogügyletek az örökség elfogadása vagy visszautasításán kívül, melyek egyoldalú örökösödési természetű nyilatkozatok, *élők közötti jogügyletek*, bár tárgyak a hagyatéki vagyon. Az osztályos egyezség e jogügyleti természetéből következik, hogy csak azokra kötelező, akik jogalapját magukévá tették, illetve elfogadták. (K. 1101/1901.) Az örökösödési tárgyalás során tett nyilatkozatok, ha el nem fogadhatnak, ajánlatok, melyek az el nem fogadás folytán kötelezettséget meg nem állapítanak. (K. 995/1910.) Az osztályegyezséget nem a hagyatéki bíróság jóváhagyása, hanem a jogügyleti kötelező erő teszi joghatályossá. (K. P. I. 2445/1925.)

Az osztályegyezség élők közötti jogügylet, ezért nem kell hozzá végrendeleti forma, épen úgy, mint a testvérek között megengedett előzetes, a hagyaték megnyílt előtt kötött osztályhoz. (.J H. III. 135. I. 62. K. 422/1926. stb.) Az osztályegyezség megtámadásánál is pl. tévedés címén az élők közötti jogügyletekre vonatkozó szabályok alkalmazandók. (K. 7709/1907., 3194/1909.) Osztályújításnak ugyanolyan feltételek mellett van helye, mint bármely vagyonközösség megszüntetésénél. (Fodor i. m. V. kötet 595. o. Szladits.) Ha az osztályegyezség érvénye vitássá válik, az *csak perben* dönthető el. (K. P. I. 2445/1921.)

A hagyatékátadó végzés magánjogi hatása. Az osztályegyezség jogügyleti úton rendezi a benne résztvevő örökösök jogviszonyát. Vizsgáljuk meg, hogy a hagyatékátadó végzés és a hagyaték birói átadása, amennyiben változtat a magánjogi helyzeten.

A hagyatékátadó végzés magánjogi hatásának kérdése azonos a hagyatékátadó végzés anyagi jogerejének kérdésével. A perbeli ítéletek jogerejét számos jogirodalmi munka tárgyalja. Sajnos a vélemények olyan különbözőek és egyes elméletek olyan bonyolultak, hogy gyakorlati szempontból ezek az elméleti megállapítások eligazodást nem nyújtanak. A perenkívüli eljárásokban hozott birói végzéseknek csak alaki jogerőt tulajdonítanak és ezzel az odavetett jogi megállapítással ezek anyagi jogerejének kérdését negatív értelemben elintéztnek veszik.

A magyar jogirodalomban Habermann Gusztáv dr. „Jogerő a perenkívüli eljárásban“ című tanulmányában vizsgálja meg néhány perenkívüli végzés anyagi jogerejének kérdését, mindenestre érdeme, hogy nem elégszik meg az egyszerű kategorikus

elintézésel, hanem állítja, hogy ezeknek a végzéseknek is vannak anyagi magánjogi hatásai. A hagyatékátadó végzés jogerejének kérdésével nem foglalkozik. Szladits Károly szerint (Magyar magánjog vázlata II. rész 469. old.) a hagyatéki eljárás célja *nem jogalapítás, hanem tanusítás*, az örökös, hagyományosi minőség hiteles igazolása (legitimációja), szükséges, hogy a részeltetett a telekkönyvbe bekerüljön, bankletétet felvegyen, künnlevőséget behajthasson. A hagyaték birói átadása nem teszi örökkéssé, de annak látszatát kelti. Közbizalmi hatással jár, *mindenki bízhatik abban, hogy az öröklési jog a feltüntetett személyt megilleti*. Rendelkezése jóhiszemű, nem ingyenes szerző részére megáll, ha utóbb álörökösnek is bizonyul. Örökösödési perben neki van passie legitimációja.

Telman Sándor (Örökösödési eljárás és az azzal kapcsolatos jogszabályok mai érvényükben 1934.) azt írja, hogy bár az örökösödés kérdésének az örökösödési eljárás folyamán perenkívüli úton történt eldöntése *nem végérvényes, mindaddig azonban a hagyatéki bíróság perenkívüli intézkedése megtartja hatályát, amíg peres úton hozott jogerős ítélettel meg nem változtatták*, illetve részben vagy egészben hatályon kívül nem helyeztek, mert a törvényben szabályozott eljárás szerint *jogerősen befejezett perenkívüli eljárást megújítani nem lehet*. (266. old.)

A birói gyakorlat bár ismétli a közkeletű, de kellőleg meg nem vizsgált megállapítást, hogy a hagyatékátadó végzésnek csak alaki jogereje van, de egyuttal oly kijelentéseket tesz, melyek a hagyatékátadó végzés fontos anyagi magánjogi hatásait állapítják meg.

A birói határozatok kimondják, hogy a perenkívüli örökösödési eljárásban hozott birói határozatnak csak jogmegállapító, nem pedig jogszabályozó hatása van. Ha az ilyen határozat nem a felek megegyezésén, illetve az örökös elismerésén vagy lemondásán alapul, akkor nem zárja el az örököst attól, hogy öröklési igényét a perenkívüli eljárásban tett bírósági intézkedések ellenére érvényesítse. (J. H. IX. 551.) Hagyatékátadó végzés elleni jogorvoslat elmulasztása, tárgyalásról való elmaradás nem joglemondás. (K. P. V. 3787/1917.)

A budapesti kir. törvényszék (J. H. I. évf. 1336. e.) ítélete szerint az *alakilag jogerőre emelkedett* hagyatékátadó végzés rendelkezéseit hatályosaknak kell tekinteni mindaddig, míg valamelyik érdekelt fél *olyan jogerős peres úton hozott határozatot nem mutat fel*, amely a csupán alakilag jogerőre emelkedett át-

adó végzést kifejezetten hatályon kívül nem helyezi. Ehhez képest tehát a hagyatékátadó végzés *anyagi jogereje* csak az öröklési igényekre fennálló *elévülési határidő leteltével* következik be.

A birói határozatok tehát hangsúlyozzák, hogy a hagyatékátadó végzésnek csak alaki jogereje van, de egyuttal kimondják, hogy e végzés mindaddig irányadó, míg peres úton hozott jogerős határozattal kifejezetten hatályon kívül helyezve nincs, sőt az elévülési idő leteltével a hagyatékátadó végzés anyagi jogerőt nyer. Az anyagi jogerőnek az elévülési idővel való kapcsolatba hozásának helytelenségére még visszatérünk a saját álláspontunk ismertetésénél.

Ebben a kérdésben is, mint a magánjog minden terén Grosschmid lát mélyen, minden sablonos jogi szólam figyelmen kívül hagyásával, az élet alapján szerkesztve meg az elméletet és nem szorítva be az élet jelenségeit egy régi téves felfogás Prokrustes ágyába. Szerinte a hagyatékátadó végzés alapján a telekkönyvbe tulajdonosul bejegyzett álörökös az erősebb jogú örökös perbeli jogerős ítélet alapján való bejegyzését, illetve annak nevére a telekkönyvi átírást nem azért köteles tűrni, mert be van jegyezve, hanem a *hagyatékátadó végzés intézkedésénél fogva nyert tényleges (birtokilag) örökös minősége folytán*. A hagyatékátadó végzés bonorum possessiót ad. Ezáltal a hagyatékátadó végzés alapján bejegyzett örökös bejegyzése nem válik érvénytelenné, amint egy tulajdoni perben hozott ítélet nem lesz érvénytelen, mert utóbb egy másik perben valaki a pernyertes tulajdonossal szemben erősebb jogot igazol. „A bajnokverseny sem érvénytelen, amiért utóbb a jelöltet legyőzték. A bevett szólásmódokkal élve nem mondhatni, hogy a bejegyzett félnek címe nincs. Csupán, hogy: másnak a címe erősebb az övénel.“ Harmadik jóhiszemű szerző ellen ilyen keresetnek nincs helye. (Grosschmid: Fejezetek. Jubileumi kiadás I. kötet, 376-385. old.)

Nincs itt helye annak, hogy a jogerő tanával bővebben foglalkozzunk. A jogerő egy egyeztető (kompromisszumos) megoldás az anyagi igazság és a „quieta non movere“, „ne bis in idem“ gyakorlati szempontjai között, épen úgy mint az elévülés. Érdekes, hogy a jogi írók e gyakorlati kérdésből valami nehéz filozófiai misztikumba burkolt kérdést csináltak, úgyhogy a jogirodalom áttanulmányozása után a gyakorlati jogász még nagyobb zavarba jön. A közkeletű jogi mondások e téren szintén helytelenek.

Nem áll például az a tétel, hogy a jogerő csak a peres felekre hat ki. Hogy a perbeli jogerő harmadik személyekre nézve nem közömbös, mutatja, hogy pl. a francia és angol jogban külön peres intézmény van harmadik személyek részére egy más személyek között hozott ítélet hátrányos következményeinek elhárítására. A francia jogban „la tierce opposition“, az angol jogban a „collateral attack“. A német jogra vonatkozólag, mely a mi jogunkra is e kérdésben alkalmazható, Mendelsohn-Barholdy szerint (Grenzen der Rechtskraft. Leipzig. 1900. 509. old.) igaz, hogy a jogerő csak a felekre hat ki, de *abszolút erejű* annyiban, amennyiben a *felek közötti jog fennállására* vonatkozik és erre *mindenki* hivatkozhat. A magyar jogban is fennálló mellékbeavatkozási intézmény is mutatja, hogy harmadik személynek lehet jogi érdeke abban, hogy a per miképpen dől el a peres felek között, már pedig ez nem lenne, ha az ítéletnek harmadik személyekre hatása nem volna. Igaz, hogy különbséget tesznek az ítélet jogereje, reflexhatásai és bizonyító ereje között. Fabinyi szerint (Polg. perrendtartás 669. old.) az anyagi jogerő a határozat tartalmának *irányadó* voltát jelenti. A római jogi „pro veritate accipitur“ nálunk nem alkalmazható, mert a tényállás jogerőre nem emelkedik. Ha pedig igaz az, hogy az anyagi jogerő a döntés irányadó volta, akkor nincs olyan magánjogi vitát eldöntő bírói peres vagy perenkívüli végzés, melynek ne lenne anyagi jogereje, mert ilyen határozat teljesen hatálytalan és értelmetlen lenne. Csak röviden említem meg, hogy véleményem szerint az *ítéletek anyagi jogereje, reflex és bizonyító hatásai között nincsen minőségi, csak fokozati különbség.*

Ellene vehető e gondolatmenetnek, hogy anyagi jogereje csak végleges határozatnak van. Említettük, hogy a jogerő egyeztető megoldás és azért, ahol az anyagi igazság fontos érdeke kívánja, úgy a jogerőt tesszük helyesen félre. A perbeli ítélet ellen van perújítás, a birtokper után tulajdoni per, az igényperbeli ítélet nem dönti el a tulajdonjog kérdését, a felmondás érvényességi perbeli ítélet után fennmarad a törvény rendes útja, a Pp. 413. §-a alapján járadékszerű szolgáltatások tartama és összegszerűsége tekintetében új per indítható, a perismétlésnek számos esete van, (l. Ifj. Nagy Dezső dr.: „Perismétlés“ című tanulmányát).

A hagyatékátadó végzésnek tehát van anyagi jogereje, mely bizonyos irányban erősebb, mint a perbeli jogerő, mert mindenkire hat addig, míg az érdekelt felek perbeli jogerős ítélettel

erősebb jogot nem igazolnak, a harmadik személyekkel közben kötött ügyletek tekintetében pedig még a perbeli ítélet után is hatályos marad, a harmadik jóhiszemű tulajdonszerzése meg nem támadható.

A perenkívüli eljárások erősítése alkalmas a perek megelőzésére és csökkentésére, jogpolitikai érdek tehát a perenkívüli eljárások térfoglalása. (L. Sárffy: „A peráradat csökkentése“, Habermann: „Jogerő a perenkívüli eljárásban“.) A felek csak akkor fogják az eljárásokat igénybe venni, ha a határozatoknak megvan a maga jogbiztonságot nyújtó hatása. Ez a jogerő kérdése. De lege ferenda feltétlenül megszüntetendő az az állapot, hogy a hagyatéki eljárásban megidézett, a jogorvoslatot igénybe nem vevő fél semmi joghátrányt ne szenvedjen igénye tekintetében. Ez a hanyagság jutalmazása és a mai jogrendszerekben a felektől megkivánt nagyobb gondossággal a jogérvényesítés téren össze nem egyeztethető. A fél nyugodtan távol maradhat a hagyatéki tárgyalástól, nem vitás igénye alapján neki a hagyaték átadatik, ő a végzés kézhezvétele után is hallgat és azután rájön az örökség terhes voltára és akkor utasíthatja vissza az örökséget.

Téves a budapesti kir. törvényszék említett határozata, mely a hagyatékátadó végzés anyagi jogerejét az örökösödési igény elévülésével kapcsolja össze. Ilyen okoskodás mellett a perbeli jogerős ítélet is csak a perújítási határidő letelte után lenne jogerős. E felfogás a jogerő és a „ne bis in idem“ fent tárgyalt téves nézetével van összefüggésben.

Osztályegyezség a hagyaték átadása után. Az osztályegyezség és a hagyatékátadó végzés jogi természetének és magánjogi hatásainak vizsgálata után reátérünk a Kir. Közjegyzők Közlönyében felvetett részletkérdés tárgyalására. Láttuk, hogy az osztályegyezség nem csupán az öröklési rend megállapítása, hanem élők közötti ügyleteket is tartalmaz. A hagyatéki eljárás azt a kedvezményt nyújtja a feleknek, hogy megegyezésük értelmében adja át a bíróság a hagyatékot akkor is, ha ez a megegyezés esetleg a végrendelet tartalmával, vagy a törvényes öröklés rendjével ellenkezik is.

Vizsgáljuk meg, van-e lehetősége a hagyatékátadó végzés jogerőssége után, hogy a felek osztályegyezséget kössenek, mely a hagyatékátadó végzés hatályát érinti. Ha az örökösök osztályt létesítettek és így közöttük a jogközösség megszűnt, az átadó végzés már így megosztva adja át a hagyatékot, akkor már újabb

osztályról szó nem lehet, ha pedig mégis utólag a felek más-hogy osztják meg a hagyatéki tárgyakat, melyek már egyéni tulajdonokba kerültek, úgy ez újabb élők közötti ügylet, mely a hagyatékátadó végzés hatályát nem érinti. Megmarad a harmadik jóhiszemű jogszerzése és az örökös legitimációja tekintetében a hatálya. Ha pedig az örökösök a hagyaték osztatlan átadását kívánták és a hagyatékátadó végzés ilyen módon hozatott meg, úgy a hagyatéki tárgyak a felek közös tulajdonába mennek át és a tulajdonközösség utólagos megszüntetése egy későbbi élők közötti ügylet, melynek jogcíme már nem örökösödés és így a hagyaték átadó végzés hatályára befolyással nincs. Az örökrésznek átruházása a hagyaték átadása után szintén önálló élők közötti ügylet, lehet ajándékozás, adásvétel stb., de az örökösödési eljárás során megállapított öröklési rendben nem változtat.

Gyakorlati lehet az újabb osztályegyezség és a hagyatékátadó végzésnek hatályon kívül helyezése, ha az osztályegyezséget az ügylet megtámadásának általános szabályai szerint kényszer, tévedés stb. címén megtámadják és vagy perben kimondták az ügylet érvénytelenségét, vagy a felek perenkívül elismerik az ügylet érvénytelenségét és újabb egyezséget akarnak kötni. Az örökösödési eljárási törvény erről nem intézkedik. Nézetem szerint perbeli ítélet esetén bármelyik az örökösödési eljárás megindítására jogosult kérelmére esetleg analogia útján az Öe. 88. §-ának intézkedései alkalmazhatók és úgy mint a perreutasítás folytán hozott ítélet jogerőre emelkedése után esetleg póttárgyalásnak és ennek folytán a hagyatékátadó, végzés kiigazításának lehet helye. Perenkívüli egyezés esetén nem adnám meg a feleknek ezt a jogot, mert harmadik személyek kijátszására vezetne.

Igaz, hogy erre az eljárásra tételes szabály nincs, de a bíróságok elvileg elismerik a felek azt a jogát, hogy a hagyatékátadó végzés jogerőssége után is a hagyatéki bírósághoz forduljanak. Így a budapesti kir. törvényszék 21. Pf. 7127/927. számú ítélete szerint nincs ugyan módja a hagyatékátadó végzés megújításának, de nincs kizárva, hogy a felek az átadó végzés foganatosítása módjában megegyezzenek és a hagyatéki bíróság segítségét igénybe vegyék. (Idézve Telmannál i. m.)

Gyakorlati lehet a kérdés akkor, ha az igazi örökös a hagyaték átadása után örökösödési pert indít és azt jogerősen megnyeri. A perbeli ítélet csak a felek között hatályos, tehát érdeke

lehet a nyertes félnek, hogy örökösi minőségéről mindenkivel szemben legitimáló tanusítást kapjon.

Végül lehetséges, hogy az örökösödési eljárásban részt nem vevő, de vitán kívüli öröklési joggal bíró igényjogosultnak a hagyaték vagy egy része átadatik és azt ő később visszautasítja, amikor is az ipso jure öröklés elvénél fogva eredetileg is az tekintendő örökösnek, akire a visszautasító kiesése folytán az örökség száll. Említettük, hogy az örökösnek ez a nem törődömsége nem egyeztethető össze a mai jogrendben az egyestől megkivánt gondossággal és pontossággal, de ez a tételes jog.

Mindezen esetekben gondoskodni kellene olyan eljárásról, mely a hagyatékátadó végzés kiigazítását lehetővé teszi. Nézetem szerint a bírói gyakorlat az Öe. 88. §-a analogiájára járhat el, nevezük ezt akár póthagyatéki eljárásnak, az átadó végzés kiigazításának, akár a hagyatékátadó végzés lebonyolítása, végrehajtása során felmerült vitáknak és akadályoknak bírói végzés útján való eldöntésének és elhárításának.

Van-e joga a nagykorúsítást kérő, de tényleg még nem nagykorúsított kiskorú örökösnek az örökösödési eljárás mellőzését kérni?

Nem a saját működésem területén, hanem a s-i járásbíróság körletében adódott a következő jogeset.

A kir. közjegyzőhöz beküldött halálesetfelvételben kiskorú örökös szerepel. A közjegyző hivatalból intézkedik az örökösödési eljárás megindítása iránt, de a kiskorúnak jelzett örököstől ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott kérvény érkezik hozzá, amelyben az foglaltatik, hogy az árvaszék a kiskorút nagykorúsította s ő most már mint nagykorú örökös az eljárás lefolytatását nem kívánja, ellenben örökösödési bizonyítvány kiadása iránt ad be külön kérvényt. Utóbb kiderül, hogy amikor az örökös az eljárás mellőzését kérte, az árvaszék nagykorúsító véghatározata még nem volt jogerős.

A közjegyző azon az állásponton van, hogy őt a való tényállás elhallgatásával megtévesztették, mert a kiskorúnak ilyen tényállás mellett nem lett volna joga a már elrendelt eljárás mellőzését és örökösödési bizonyítvány kiadását kérni, s mivel az örökösödési bizonyítvány kiadását a bíróság elrendelte, — a köz-

jegyző kártérítési pert indít elmaradt díjai miatt a megtévesztő örökös, illetőleg ügyvédje ellen.

Ebben a perben az I. fokú bíróság az ítélet indokolásában többek között azt a megállapítást tette, hogy „ha a kiskorú örökös bejelenti a nagykorúsítási eljárás folyamatban létét és nem kívánja az eljárást, a közjegyző jóhiszeműleg ezt nem indíthatja meg.“

A kártérítési per ismertetésére és birálatára ezuttal nem kívánok kiterjeszkedni, de úgy érzem, hogy a most idézett veszedelmes birói megállapítással közérdekből foglalkoznunk kell.

Tudvalevő, hogy az ipso iure öröklés elve alapjára helyezkedő magyar jogban az örökösödési eljárásnak bizonyos esetekben kötelezővé tétele nem az anyagi jogból folyó öröklési jogi szükségesség. Az eljárás lefolytatását más szempontok (telekönnyvi kényszer, kiskorú, gondnokolt, távollevő örökös jogvédelmének szüksége, stb.) teszik ilyen esetekben kényszerítővé.

Az 1894 :XVI. t.-c. 2. §-ának 1. pontja szerint többek között a kiskorúságnak van meg az a jogi jelentősége, hogy ez az örökösödési eljárásnak hivatalból megindítását eredményezi, ha az örökösök között kiskorú van.

Az anyagi jogban, a cselekvőképesség szempontjából a kiskorúak közt kor szerint bizonyos fokozatok állanak fenn, de sem az anyagi, sem az eljárási jog eddig nem különböztette meg a kiskorúakat a szerint, hogy kérték-e már nagykorúsításukat vagy sem, illetőleg jogrendszerünk jogi jelentőséget ahhoz a körülményhez, hogy valamelyik kiskorú nagykorúsítását kérelmezte, — eddigelé nem fűzött.

A s-i járásbíróra várt ezen a téren az úttörés dicsősége, amikor már magának a nagykorúsítási kérvény beadásának is jogi jelentőséget tulajdonított. De nem kell nagy prófétai tehetség annak megjósolásához, hogy ebben az úttörő munkájában bokros babérokat aratni és lelkes követők tömegére akadni nem fog, mert igazán nem szükséges különösebb jogászi felkészültség annak belátásához, hogy ott, ahol a törvény a joghatást valamely körülmény bekövetkezéséhez (pld. a nagykorúsításhoz) fűzi, ott az előkészítő cselekményeket a körülmény tényleges bekövetkezésével egyenrangúsítani vagy azonosítani nem lehet, aminthogy nem lehet a kiskorú menyasszonyt sem a nagykorúakat megillető jogokkal felruházottnak tekinteni csupán azért, mert 3—4 nap múlva ugyanis meglesz a házasságkötése, s épen így

nem lehet nagykorúnak tekinteni azt a 23 éves ifjút, akit már csak néhány nap választ el 24. születésnapjának az elérésétől.

A kiskorúak érdekvédelme mindaddig indokolt és szükséges, amíg a teljeskorúság a törvényben megszabott feltételek szerint valósággal be nem következett és sokszor épen a nagykorúsítási eljárás alatt a legszükségesebb. Következésképpen a kiskorú örököst önálló rendelkezési és beavatkozási jog a eljárás menetére mindaddig meg nem illetheti, amíg teljeskorúsága formá szerint is végleg be nem következett. Nem férhet tehát kétség hozzá, hogy a kiskorú mindaddig, amíg nagykorúsítása formá szerint is be nem következett az eljárás megszüntetését sem kérheti, s teljesen lehetetlen dolog a közjegyzőt a jóhiszeműség hiányával vádolni, ha ilyen helyzetben a kiskorú bejelentésére nincs figyelemmel.

Visszatérve a konkrét esetre, azzal összefüggésben a következő közérdekű kérdéseket kell tisztáznunk.

1. Ha már egyszer megindult az örökösödési eljárás, van-e joguk az örökösöknek — feltéve, hogy mind nagykorúak, — az örökösödési eljárás megszüntetését kérni, illetőleg a megindításra nézve előterjesztett kérvényüket egyértelműleg visszavonni?

A felelet, szerény véleményem szerint, hogy a nagykorú örökösöknek ehhez joguk van, mert ők az ügy urai, s minden beadott kérvényt általánosan elfogadott eljárási jogszabály szerint vissza is lehet vonni, amennyiben kifejezetten tiltó rendelkezés nem áll fenn, vagy az elintézés már olyan stádiumban nincs, amely a kérelem teljesíthetőségét kizárja.

2. Áll-e ez a megállapítás arra az esetre is, ha az örökösök között eredetileg kiskorú is volt, s ennek folytán az eljárás hivatalból indult meg, de utóbb a kiskorú örökös nagykorúvá vált, vagy nagykorúsított, s mint ilyen csatlakozott a többi nagykorú örökösnek az eljárás megszüntetésére irányuló kérelméhez?

Nézetem szerint a megszüntetésre irányuló kérelmet az előző pontban jelzett fenntartással ilyenkor is figyelembe kell venni, mert megszűnván a kiskorúság, mint hivatalbóli eljárás szükségességének egyedüli oka, a most már mind teljeskorú örökösök mint az ügy urai, az eljárás sorsa felől épúgy szabadon rendelkezhetnek, mintha eredetileg is mind nagykorúak lettek volna.

3. Mi történik, ha az örökösök az eljárás megindítására előterjesztett kérvényüket érvényesen visszavonták?

Felelet: Vagy nem tesznek az örökösök tovább semmit, s ebben az esetben az 1894 : XVI. t.-c. 4. §-ában megszabott 3 hónapi határidő eltelte után hivatalból indul meg az eljárás, feltéve, hogy ingatlan hagyaték is maradt, vagy pedig örökösödési bizonyítványt kérnek, s ennek megengedhetőségére nézve irányadó, hogy milyen stádiumban maradt abba az eredetileg megindult eljárás.

Véleményem szerint ugyanis a tekintetben, hogy hely adható-e az örökösödési bizonyítványra irányuló kérelemnek egyedüli döntő szempont az 1927 : IV. t.-c. 12. §-a utolsó bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint öb. kiadását nem lehet kérni, ha a közjegyző kérelemre, vagy a 3 hónapi határidő letelte folytán már határnapot tűzött a hagyaték tárgyalására.

Ha tehát az eredetileg megindult eljárás során a közjegyző már határnapot tűzött volna a hagyaték tárgyalására, akkor utóbb öb.-re irányuló kérvény már nem fogadható el, hanem a hagyaték — újabb kérelem hiányában — a 3 havi határidő letelte után hivatalból letárgyalandó. Ha azonban tárgyalási határnap még kitűzve nem volt, akkor az öb. kiadására irányuló kérvény elintézésének, ha ez egyébként helyesen van felszerelve, akadályja nem lehet.

Mindent összefoglalva, az adott esetben, szerény véleményem szerint, a kiskorú örökösnek a nagykorúsítási véghatározat jogerőre emelkedése előtt nem volt joga az eljárás megszüntetését kérni, következésképpen ebben a stádiumban Öb.-t sem kérhetett volna. A közjegyzőnek joga és kötelessége volt az eljárást az Öe. 2. §-ának 1. pontja alapján hivatalból megindítani, s ha az eljárás során a tárgyalásra már határnapot is tűzött volna, úgy Öb. iránti kérelmet az örökösök a kiskorú örökös nagykorúsítása után sem terjeszthettek volna már elő.

Telman Sándor dr.
zalaegerszegi kir. közjegyző.

A debreceni kamara közgyűlése.

A debreceni kir. közjegyzői kamara, amint erről e közlöny májusi májusi számában röviden már megemlékeztünk, rendes évi közgyűlését május hó 23. napján Debrecenben tartotta meg. A közgyűlésről részletes tudósítást most áll módunkban az alábbiakban hozni.

A közgyűlést az akkor betegsége miatt akadályozott Galánffy János dr. elnök helyett Örley Dénes dr. választmányi tag, az elnök helyettese vezette s azon megjelentek még Kovách Elek dr., volt nyiregyházi kir. közjegyző, a kamara tiszteletbeli elnöke, továbbá Antalfy Zsiros Aladár, Békésy Jenő, Czindery Jenő, Csongvay Géza, Fitos Jenő, Hadházy Zsigmond, Imreh Dénes, Janka Sándor, Jármay Béla, Kesseő Géza, Koncsik Béla, Kovách Dénes, Kovács Géza, László Béla, Mándi András, Stettner János, Szabó Áron, Szathmáry László, Sziráky László, Szotyori Nagy Sándor, Tápai Károly, Ujvárossy Lajos, Varga Kálmán, Velsz Elemér, Zechmeister Alajos kir. közjegyzők, Budaházy Gusztáv, Ferencsik Sándor, Hadházy Béla, Megyeri László, Nyári József, Sternberg Ernő és Szilágyi Zsigmond kir. közjegyzőhelyettesek.

Örley Dénes megnyitó beszédében megemlékezett mindenekelőtt arról, hogy a kamara a régi gyakorlattal szakítva, a közgyűlésre a tagokon kívül meghívta a közgyűlésre a debreceni bíróságok, ügyészségek s az ügyvédi kamara vezetőit. Sajnálatlaltal állapítja azonban meg, hogy a meghívottak nem jelentek meg. Bejelenti továbbá a közgyűlésnek, hogy a kamara elnöke betegsége miatt a közgyűlésen meg nem jelenhetett, azonban a közgyűlést előkészítő munkában tevékeny részt vett. A megnyitó folytatólagos részét az alábbiakban közöljük:

„Mikor a Magyarországi kir. közjegyzők Országos Egylete 50 éves fennállását ünnepelte, éppen a debreceni kir. Itélőtábla akkori elnöke: Olchváry Zoltán tisztelte meg a kir. közjegyzők hivatalos közlönyét egy cikkével, amelyben nekünk kir. közjegyzőknek a birói gyakorlat fokozott szem előtt tartását ajánlotta. Kétségtelen, hogy magának a cikknek mindenben igaza volt, s azok az igazságok ma is úgy állanak és úgy fognak állani ezentúl is, reméljük időtlen-időig, amint azt a táblai elnök úr kifejtette. És én mégis erről akarok pár szót szólni, hogy megvilágítsam ezeknek az igazságoknak azt az oldalát is, amely főként bennünket, királyi közjegyzőket érdekel, amely a szavaknak és igazságoknak gyakorlati alkalmazását nálunk mennyire nehezé és sokszor mennyire majdnem lehetetlenné teszi.

Mikor 1914. júniusában az a két pisztolydörrenés Serajevóban elhangzott, úgy érzem, hogy ennek a lövésnek a hangja nemcsak az emberiség történelmét, de főként igazságszolgáltatásának menetét állította új startok elé.

Ugy érzem, hogy a két lövés az egész emberiség kulturájának, civilizációjának egész addigi békés fejlődést biztosító berendezésének földrengési gócpontját jelölte meg. Hiszen addig a percig, amíg a világháború kezdetét nem vette, nyugodt fejlődés, nyugodt igazságszolgáltatás és nyugodt nemzetközi érintkezési szabályok is voltak, amelyek úgyszólván napok leforgása alatt mind felbomlottak, s ez a felbomlási folyamat és an-

nak következményei még máig sem értek véget. A nemzetközi jog utolsó rendes formái a tucatszámra küldött hadüzenetek voltak, amelyeket nyomban az ököljog uralma követett.

A közjog utolsó régi formái nagy részben már az első időkben szinte automatikusan bevégezték életüket. A háborus állapot kényszerhelyzetéből az államhatalom azonnal rátette kezét a szabadság jogokra, cenzurát rendelt, megnyirbálta a gyülekezési jogot, a parlamentet pihenni küldte, s a végén ráfeküdt az egyes ember minden ténykedésére is. Belenyult a gazdasági kérdésekbe, árakat szabályozott, maximált, rekvirált és a nemzetgazdasági törvényeket, ami abból látszólag még fennmaradt, gyökeresen módosította, úgy, amint azt az állam érdeke napról-napra változva szükségessé tette.

Jöttek a moratóriumi rendeletek és ki tudná még elsorolni, hogy hány és milyen fajta intézkedés, amelyek a magánjogot formálták és részben összezüzták, úgy ahogy azt a háborus helyzet követelte.

Végül, amikor a háború véget ért, a fellázított tömegek csillapítására tönkretették még azt is, ami menthető lett volna. Csillapításukra előálltak soha be nem váltható ingyenes földosztási ígérekkel, földi paradicsommal, adómentességgel, s az úgynevezett néptörvényekbe fektetett minden demagógiával, amelyeknek már csak természetes következménye a forradalom lehetett.

A forradalom végével már megcsonkíttatásunk után, bár akadtak Istentől küldött vezéreink, akik a széthullott kévét ismét összeköthették, az újjáépítés nehéz feladatát velük szemben is gátolta, akadályozta, majdnem lehetlenné tette pénzünk elértéktelenedése, megromlott gazdasági helyzetünk, elszigeteltségünk és az, hogy a felizgatott és elkeseredett lelkek megnyugtatóra kellett mindig gondolniok az alkotó munka között is. Ki tudná már ma felsorolni azt a sok-sok egyiptomi csapást, amelyeket legalább egyelőre, akkor még legalább látszatra, mint romokat eltakarítani kellett és lehetett.

De nemcsak az állam új építésére vállalkozó politikusoknak, de nekünk is volt ezernyi bajunk. A felvetett új, sokszor túlzásba vitt, vagy meg nem értett szociális és gazdasági eszmék a jogszolgáltatást állandóan irritálták. Kényszerkölcsön, valorizálás, földosztás, visszajuttatás, majd a hitbizományi reform, kényszeregyezségi eljárások, új büncselekményeket konstruáló törvények, új telekkönyvi rendezések, rangsor átengedés, védettség intézménye, és így tovább. Jöttek a törvényszéknél mindjobban kiterjesztett egyes bíróságok felállításai, aztán a létszámapasztás, és koldusságunknak megannyi következményei. Ezek még mindig arra mutatnak, hogy az igazságszolgáltatás és a jogalkotás régi megalapozott talaja alatt még reng a föld. Rengő talajon építeni pedig, amint Cholnoky mondja, csak papírházakat lehet.

Szilárd épületeket emelni lehetetlen lett volna mindenkinek másnak, de nem a magyar igazságszolgáltatásnak, nem a magyar jogalkotásnak, s a magyar jogalkalmazás tényezőinek. Ezeknek nem lehettek akadályai, mert a magyar élni-akarási lehetetlent ezen a téren sem ismert.

Igen, voltak nekünk is átmeneti papiros-törvényeink, amelyek hála az Istennek, ma már legnagyobb részben papírkosárban hevernek, de ma már valahára szilárd talajon állunk és arra építhetünk.

Elismerjük, másoknak is, de a közjegyzőségnek is ez a korszak volt a legkritikusabb korszaka. Ez volt a mi küzdelmeinknek a leglehetősebb ideje, hiszen nem volt bírói gyakorlat sem és sokszor, amire már némi gyakorlat fejlődött volna, már új törvény váltotta fel az előbbieket. Ahogy megkezdődött a konszolidáció, még soká tartott ez az állapot és részben tart ma is. Ma is az az első kérdésünk, honnan ismerje meg a közjegyző a joggyakorlatot, amikor az még ki sem fejlődhetett. Szaklapokból? amelyek hézagosan vagy a pontos tényállás, vagy a pontos indokolás mellőzésével közölték eseteiket. Vagy honnan? Saját bíróságunk bírói tagjai, vagy ügyvéd kartársaink csak saját eseteikkel tudták illusztrálni az előttük, vagy általuk döntésre vitt ügyeiket. A jogászt sohasem az adott eset eldöntésének eredménye érdekli, hanem az, hogy mi volt az eldöntés indoka, s az indokokból sem az, ami a speciális eset tényállásából következett, hanem az, ami az indokolás szellemét alkotta, ami általánosítható, s ami elvi jelentőségűnek tekinthető. És vajjon ezeknek a felső bíróság előtt eldöntött eseteknek nem volt soha ellenkezően eldöntött azonos tárgyú esete is? Vagy egyes bíróságok gyakorlata megfelelt-e a többi bíróságok gyakorlatainak is? Nem volt-e ezek között eltérés soha?

Dehogyan nem, és éppen ez volt a baj, amikor a királyi közjegyzőnek hiányosan, hézagosan, sebtében összeütött törvényekből a bírói gyakorlatra kellett volna támaszkodnia. Ha utána nézett a gyakorlatnak, sokszor kevesebbet értett meg belőle, mint azelőtt. Pedig dolgoznia kellett, határoznia kellett és haboznia nem lehetett. Egyetlen útja, egyetlen választása maradt, a tudás. De milyen tudás? Az, amelyet a régi közjegyző, vagy az újabbak közül is sokan, akiknek egész tanultsága, minden készletisége csak azt tudta kihámozni a felmerült kérdésekből, hogy a törvényes intézkedés célját, erkölcsét, vagy akaratát nem érti. Mikor azt kellett tapasztalnia, hogy a szociális érzék valami újat, valami előtte ismeretlent, a tulajdonjog szentségének megsértését és ezeknek az elveknek az áttörését kívánja tőle.

Mikor eleinte találkozott a gazdasági lehetetlenülés fogalmával, akaratlanul az osztrák polgári törvénykönyv „felentüli sérelem“ elvére gondolhatott. Mikor az adós egzisztenciájának megtartása érdekében a hitelező érdekeit kellett háttérbe szorítania, akkor már félre kellett tenni régi beidegzett tudását, elő kellett vennie a középiskolában tanult, már-már elfelejtett keresztény világnézet eszmevilágát és csak ezen az alapon, nem tudással, de jogászai ösztönrel kellett megküzdenie az új fogalmak s az új gyakorlat nehézségeivel.

És ez így állott nemcsak nálunk, közjegyzőknél, de mindenkinél, aki komolyan akart foglalkozni s pláne, ha fejleszteni akarta azt a tudomány-szakot, amelynek alkalmazásából kellett megélhetéséről is gondoskodnia.

Remélem, az elmondottak után senki sem gondolhatja rólam, hogy a bírói gyakorlatot nem akarom döntő tényezőnek elfogadni, vagy a bírói gyakorlat kevésbé tökéletes működését a bíróságnak betudni. Erről szó sem lehet. A céлом csak az volt, hogy rámutassak arra, hogy a bírói gyakorlat sem dönthetett el ezekben a zavaros időkben mindent, s az eldöntött esetek igazi jogászai indokolásaihoz is nehéz volt hozzájutni.

Ugy hiszem, jogász emberek előtt felesleges példákkal illusztrálni ennek a keserves időnek felvetett száz meg száz olyan esetét, amikor a

leggyakorlatibb jogásznak is a felmerült kérdések megoldása gondokat okozott. Valahogy, ez ugyan nem bennünket, kis vidéki apró jogászokat érdeklő dolog volt, mégis kénytelen vagyok megemlíteni azt az esetet, amikor a magyar királyi Kúria és a magyar királyi Közigazgatási Bíróság, tehát az igazságszolgáltatásnak és a közigazgatásnak ez a két legfőbb és irányadó fóruma ellentétes határozatot hozott abban a kérdésben, hogy egy felhatalmazási törvény alapján kiadott rendelet életben van-e, vagy megszűnt-e annak a hatálya. Tehát a legfőbb fórumok ellentétes határozatot tudtak hozni egy olyan kérdésben, hogy egy törvényes rendelet, amelyet alkalmazni kell, él-e még, vagy sem.

Hol lehet itt a bírói gyakorlatra hivatkozni, mikor két egyenrangú, de legfelsőbb bírói testület ellentétes határozatot hoz ilyen kérdésben is és nincsen, aki döntsön arról, hogy melyiknek volt igaza.

De ne szálljunk mi ilyen magas régiókba, nekünk nem kell döntenünk, csak törvényt, rendeletet, vagy bírói gyakorlatot alkalmaznunk. Ez a kor csupán elvekből kiindulva szép lehetett a bíróságoknak és szép az ügyvédeknek, szép, mert minden lépten-nyomon nem egyszerű törvényszakaszokra kellett hivatkozniok, hanem igazi jogászi munkát kellett végezniök. Nem sablonos dolgokat intézni, hanem tudással, gyakorlattal és eszmék alapján kifejtett érvekkel alátámasztani az ítéletet, vagy ítélet elé vinni ugyancsak alátámasztott érveléssel a jogorvoslatokat.

Ezzel szemben nekünk közjegyzőknek, ne méltóztassanak csak egyszerűen frázisnak tekinteni, ha azt mondom, hogy nehezebb volt a dolgunk, mert a valódi és nem átruházott hatáskörben történt eljárásunkért a felelősséget egyenesen magunknak kellett vállalnunk. Ha hibás volt az álláspontunk, hiába volt nyugodt a lelkiismeretünk, az okozott kárért elsősorban mi voltunk felelősek. Mi voltunk a felelősek, mert az aláírt közjegyzői okirat ellen nincsen fellebbvitelnek helye. A közjegyző tevékenysége csak perrel támadható meg, de nem jogorvoslással.

Tulajdonképeni célja mindazoknak, amiket elmondottam, az volna, hogy feltárjam, úgy hiszem mindannyiunknak egy kívánságát, hogy a házagos törvényeinket, vagy házagos rendeleteink rendelkezéseit pótolhassák bírói gyakorlattal. Legyenek rajta az igazságszolgáltatás más tényezői is azon, hogy az igazságügyminisztérium valahára gyűjtesse össze hivatalos formában ne csak a legfelsőbb bíróságok, de az alsóbbaknak is elvi jelentőségű határozatait. Kísértesse figyelemmel, ha kell, egy külön adatgyűjtő szervvel azokat az ítéleteket, vagy végzéseket, amelyek bárhol ellentétes határozatokat tartalmaznak, s vitesse őket, ha kell, a járásbírói határozatoktól is, már teljesülési határozat elé. Rostáltassa meg az eseteket, akár a törvény előkészítő osztállyal, de adjon esetleg egy új hivatalhoz bejelentési jogot ügyvédnek, közjegyzőnek, a bíróságokat pedig kötelezze, hogy bármelyik fél kívánságára, vagy ha maga úgy találja, hogy elvi jelentőségű kérdésben ítélt, vagy végzett, hogy ezek az ügyek az adatgyűjtő szerv elé terjesztessenek. Megérdemelné a fáradságot, ha a jogbizonytalanságot ki lehetne küszöbölni, már csak azért is, hogy mindannyian pontosan tudjuk mikor, mi az igazi és követhető bírói gyakorlat. Hiszen vannak apróbb ügyek, amelyek érték alapján soha nem mehetnek a törvényszéknél feljebb, s az ezek előtt előforduló elvi kérdések elkallódnak, mert senki súlyt nem fektet rájuk. Az elvi igazságot pedig nem lehet ér-

tékhathárhoz kötni. A polgári jogi határozatok tára a legalsóbb bíróságok eltérő határozatairól pedig nem is értesülhet.

Nem akarok haza beszélni, de mégis elmondom egy nemrég felmerült s bennünket mélyen érintő esetünket. Amikor az örökösödési ügyekben legutoljára megalkotott 6800/1935. I. M. számú rendelettel díjszabásunkat kiadták, mindannyian azt hittük, és abban a meggyőződésben voltunk, hogy ez a rendelet egy praeciziós műszer lesz kezünkben, nem fordulhat elő többször az, hogy a bíróság és a közjegyző között díj kérdésben bármilyen ellenvélemény felmerülhessen. Éppen ennek a lehetőségét akarta elérni úgy a magas minisztérium, mint ahogy ennek elérésére törekedett az egész közjegyzői kar. Az előkészítés munkájából, s a tárgyalásokból a mi kamaránk is részt kért és kapott. Mondom, mi is mindannyian megvoltunk győződve, hogy egy meghatározott százalék fejében kell végeznünk teendőinket, kivéven a külön jegyzőkönyvekért járó igazán semmi díjak kivételével, sem pótdíjat, sem írásdíjat, sem semmi mást, csak készkiadásainkat számíthatjuk fel. Világosabb intencióval valamit elképzelni sem lehetett és mégis, két év sem telt el attól, hogy az új díjjegyzék életbelépett, mikor már az első törvényszék meghozta azt a végzést, hogy a közjegyző a hagyatékából kihasított közszerzemény után díjat nem számolhat. Hiába volt minden érvelés, hogy a díjszámítás alapja a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak a terhek levonása nélküli értéke. Hiába való volt minden érvelés, hogy hiszen hagyatékul kell leltározni minden olyan ingatlant, amelyik az örökhagyó nevében áll, csak legfeljebb megjegyezni kellett azt, és azt is csak az ingóságoknál, amire a hátramaradt házastárs közszerzeményi igényét jelentette be. Jött az első törvényszék, amelyik azt mondta, hogy a korábbi, a 60.600/1926. I. M. rendelet 24. §-ának azt a rendelkezését, hogy: „a le nem vonható terhek közé tartoznak a házasságon alapuló vagyoni jogi követelések (hozomány visszatérítése, közszerzemény, hitbér stb.) is“, mondom, ezt a rendelkezését a 6800/1935. I. M. rendelet, miután erről nem emlékezett meg, a törvényszék hatályon kívül helyezettnek jelentette ki.

Az első rendelet kivételei sem voltak taxative felsorolva s csak példákra hivatkozott. A második rendelet pedig nem emlékezett meg róla azért, mert feleslegesnek tartotta megismételni azt, ami úgyszólván köztudomású, hogy ezek a felsorolt igények a hagyatékkal szemben fennálló családjogi követelések. Most már méltóztassanak elgondolni azt, hogy a hagyatékából le kell vonni teherképen a hitbért, vagy a hozományt, s akkor ezt levonják a hagyaték értékéből is? Vagy ha ezeket nem vonják le, amelyek pedig mind fixirozott összegek voltak, akkor miért kellett levonni éppen csak a közszerzeményi igényt, hiszen a közszerzemény is csak követelés és egyezség esetén, nem pontosan a közösen szerzett vagyonból, hanem másból elégített ki, tehát tárgyalunk e felett az érték felett, az érdekeltek rendelkeznek e felett az érték felett is és mindezt tehetik a közjegyző rovására?

Mondom, hogy ilyen végzéseket csak egyes törvényszékektől kaptunk, most már ki mondja meg azt, hogy ezt a kérdést, hogy lehet bírói gyakorlattal indokolni akkor, amikor a többi törvényszék helyes álláspontja ellen senki sem zúgolódik, és amikor nincsen olyan fellebbviteli bíróság, amelyik ezt a kérdést teljesülési határozat alá terjessze. Pedig ezt

a kérdést is el kell dönteni, még ha a közjegyző kárára döntenek el, akkor is. De nem hiszem, hogy a közjegyzőnek kára lenne benne. Nem hiszem, mert ha az adott eseteket megvizsgálják, akkor látni fogják, hogy egyik esetben egy malom berendezési tárgyait, nem is közszerzeménynek, de egyenesen a nő külön vagyonának minősítik egyezségileg, mondom, egy gőzmalom beépített tárgyait akkor, amikor a gőzmalom épülete az örökhagyóé volt, s a beépített tárgyak, gépek pedig az épület alkatrészei vagy tartozékai. Egy másik esetben, meg egy harmadikban is, egy-egy nagy fatelep, amelynek kereskedelmi cége, illetve cégtulajdonosa az örökhagyó volt, itt is elismerték mindannyian csak úgy odavetve, hogy az egész vagyon fele közszerzemény címén az özvegyé. Ki hiszi ezt el? És akkor, amikor az önjogú érdekeltek mind beismertek mindent, és az egyetlen kiskorú örökrészt akként biztosítják, hogy a gyámhatóságnál külön bemutatnak egy magánokiratba foglalt örökösödési szerződést, mely szerint az özvegynek örököse az örökhagyó testvérének kiskorú gyermeke, úgy-hogy mindezekon felül a hagyaték másik része is az özvegyé lesz, s a tárgyalási jegyzőkönyv adatai szerint ő csak bizonyos összegeket tartozik fizetni az önjogú érdekelteknek. Bizonyos összegeket, számot nem tevő pár ezer pengőt. Kereskedő emberek, akik utóvégre senkinek sem tartoznak számadást adni arról, hogy ezen felül még mennyi váltót kaptak az özvegytől.

Nem akarok előhozakodni a rendes szokással, hogy az az illeték megrövidítését is jelenti, csak kérdezem, hogy amikor a közjegyző ilyen vagyonértékek felett tárgyal, jogos, méltányos dolog az, hogy az érdekeltek beleegyezése alapján és csak formai elismerések mellett kiadassék és levonassék a vagyon értékéből az u. n. közszerzemény kizárólag csak azzal a céllal, hogy ezért a többletért a közjegyzőt díjaitól elűthessék.

Kérdem, nem jogos követelése-e a közjegyzői karnak, hogy ilyen esetek is eldöntessenek és ne legyen a közjegyzői kar arra utalva, hogy lép-ten-nyomon az igazságügyminisztériumnak alkalmatlankodják egy magyar- rászó rendelet kiadásáért.

Nagy jelentőségű szó az a bírói gyakorlat mindenkinek. Nagy jelentősége van annak, hogy az igazi bírói gyakorlat hiteles formában jusson kezünkbe és ne csak egy ügyes üzleti vállalkozás szabjon irányt nekünk, amikor a törvényeket magyarázatokkal ellátva adja ki, amikor különböző határozatokat közöl jogi szaklapokban, amikor betűrendben a jogesetek lexikonját adja kezünkbe, anélkül, hogy ezeknek hitelességéért felelőssé- get vállalhatna. Míg ezzel szemben, ha az igazságügyminisztérium egy adatgyűjtő szervével összegyűjtetné és hivatalos formában hozzájuttatná a jogász közönséget az igazi bírói gyakorlat megismeréséhez, abból mind- annyiunknak haszna lenne, nem kellene az ingadozó gyakorlatot nekünk eldönteni, egyszerűbbé tenné az igazságszolgáltatást és mindannyiunknak megnyugvására lenne“.

Az általános tetszéssel fogadott megnyitó után, Kovách Dé- nes dr. kamarai titkár terjesztette elő a kamara évi jelentését, amelynek bevezető részében a kamara területén működő közjegy- zők személyében történt változásokról, majd arról emlékezett meg, hogy a kamara területén 17 jelölt működik, akik közül 10-

nek van helyettesi jogosultsága. A kamarához érkezett 1936. évben 951 ügydarab, amelyből csupán 2 darab maradt elintézet- len. 9 közjegyző ellen adtak be 13 panaszt, amelyből a kamara saját hatáskörében elintézett 9 ügyet és pedig 6 ügyet megszü- netéssel, a fegyelmi bírósághoz áttett 3 ügyet s az év végén folya- matban maradt 1 ügy.

A kamara területén működő 40 kir. közjegyző 1935. és 1936. évi ügyforgalmi adatainak összesítése a jelentés szerint a következő:

	Bevezetések száma:	
	1935.	1936.
1. ügykönyv	7838	7995
2. óváskönyv	8654	6908
3. Kjö. lajstrom	24201	23317
4. bírói megbízások könyve	25	34
5. Másolatok és könyvkivonatok		
hitelesítési könyve	4085	4836
6. fordítások könyve	163	151
7. magánbeadványok könyve	1936	2107
összesen:	46902	45348

Az összes bevezetések számát tekintve tehát az 1935. és 1936. évek közt 1554 darab csökkenés mutatkozik, vagyis 3%.

Az 1934. és 1935. évek közt mutatkozott látszólagos emel- kedéssel szemben tehát most már határozott visszaesést látunk és az előbbi adatok azt mutatják, hogy az 1935. és 1936. évek közt emelkedés mutatkozik:

1. ügykönyv	157 darab, vagyis	2.0 %
2. bírói megbízások könyve	9 darab, vagyis	36.0 %
3. másolatok és könyvkivonatok		
hitelesítési könyve	751 darab, vagyis	18.3 %
4. magánbeadványok könyve	171 darab, vagyis	8.8 %

Csökkenés mutatkozik ezzel szemben:

1. óváskönyv	1746 darab, vagyis	20.1 %
2. kjö. lajstrom	884 darab, vagyis	3.6 %
3. fordítások könyve	12 darab, vagyis	7.3 %

Összehasonlítva az ügykönyv és a magánbeadványok könyve tételeinek emelkedését, amelyek közül az előbbi 2.0%, az utóbbi pedig 8.8%, megállapítja a jelentés, hogy az emelkedés jelentős része az érdemleges ügyekre esik, amelyeknek terén az 1935. évi 3871 darabbal szemben az 1936. évben 4156 darabot találunk, az emelkedés tehát az érdemleges ügyekben 285 darab, vagyis 7.3%.

A bírói megbízások könyvében mutatkozó 36%-os emelkedés csupán irreális szám, minthogy a kamara területén összesen 34 bírói megbízás volt az 1936. évben.

A Kjö. lajstrom összes tételeinél mutatkozó 3.6% csökkenés a vagyontalan halálesetfelvételekre esik, minthogy a megindult örökösödési eljárások száma az 1935. évi 11.552 darabról az 1936. évben 11.580 darabra, 28 darabbal emelkedett, e téren tehát 0.2% emelkedés található.

Megállapítja továbbá a jelentés, hogy az 1935. évi 1875 ingyenes hagyatékkal szemben az 1936. évben a megindult ügyek számának emelkedése ellenére csupán 1862 ingyenes hagyaték volt, e téren tehát 13 darab, vagyis 0.6% a csökkenés. Megjegyzi még a jelentés, hogy a vagyontalan halálesetfelvételek száma 912 darabbal csökkent és az 1935 évi 52.2% vagyontalanul szemben az 1936. évben csupán 50.3% volt a további eljárást nem igénylő halálesetfelvétel.

Az ügykönyv adataira visszatérve, foglalkozik a jelentés az 1930. évi XXXIV. t.-c. 56. §. alá eső tanusítványokkal. A kamara területén az 1936. évben 933 ilyen tanusítvány készült, amelyekből szegényjogon díjmentes volt 813, tehát a kiadott tanusítványok közül 87.1% volt ingyenes. Ezt összehasonlítva az 1935. évben kiállított 88.9% ingyenes tanusítvánnyal, ezen a téren a helyzetnek némi enyhe javulása állapítható meg.

A társkamarak által megküldött évi ügyforgalmi kimutatások adatait hasonlítja ezután össze a jelentés a debreceni kamara ügyforgalmi adataival s ennek alapján az ország egész területén működő közjegyzők ügyforgalmát szemléltető egybeállítást közöl, amely természetesen megfelel annak az összeállításnak, amely a budapesti kir. közjegyzői kamara 1936. évi jelentésében is szerepel s amelyet e közlőny idején 3. számában közöltünk. A debreceni kamara jelentése a számadatok mellett a csökkenés, illetve az emelkedés számát és százalékát is feltünteti.

Megemlékezik ezután a jelentés arról, hogy a kamara a hitbizományi leltározások, a községi előljáráásoknak a kereskedelmi árverésektől való eltiltása, a hitbizományi törvény végrehajtási rendelet tervezetének, a polgári peres és nem peres eljárás módosításáról szóló törvényjavaslat, a hitbizományi ügyekben felszámítható közjegyzői díjakra vonatkozó rendelet tervezet véleményezése, a közjegyzőhelyettesek személyi táblázatának vezetése s végül a 4473/1936. és 24905/1936. I. M. számú rende-

letek módosítása tárgyában intézett megokolt felterjesztéseket az igazságügyminiszterhez.

Az 1936. év jogszabályai közül foglalkozik a jelentés az 1936 : III. törvénycikkkel, amely a felügyeleti vizsgálat lefolytatásával a kamarákra súlyos terheket ró, ezzel szemben előny az, hogy a fegyelmi eljárást megelőző felügyeleti vizsgálatot a kari autonómia hatáskörébe utalja. Megemlékezik majd a családi hitbizományról és a hitbizományi kisbirtokokról szóló 1936 : XI. törvénycikkről s az ezt hatályba léptető 44000/1936. I. M. számú rendeletről. E részben kiemeli a törvény 56. § és a rendelet 109. és 118. §-ai között fennálló és a közjegyzőkre nézve hátrányos ellentmondást. A törvény szerint ugyanis minden megkülönböztetés nélkül minden utódlásnál leltár készítendő, míg a rendelet szerint csupán a törvény hatályba lépését követő első utódlásnál. Felsorolja itt még azokat a nyilatkozatokat és megállapodásokat, amelyek a törvény szerint közjegyzői okiratba foglalandók. Több újabb jogszabályról emlékezik meg a jelentésnek ez a része.

A jelentés a továbbiakban különös hangsúllyal emlékezik meg a budapesti kamara ez évi közgyűléséről szóló, e közlőny 3. számában megjelent tudósítás bevezető részéről. „E szerint a bevezetés szerint — mondja a jelentés — a budapesti kamara közgyűlései az utóbbi években különös, súlyban mindinkább növekedő eseményszerű jelentőségre emelkedtek, aminthogy a budapesti kamara működése is a magyar közjegyzőség általános nézőpontjait tekintve, mindinkább messze túlhaladja azokat a korlátokat, amelyeket az ország öt kamarája mellett egy közjegyzői kamara működése tekintetében lokális és partikuláris keretekre szorítkozóan a multban megszabottak tartottak. Ez a kamara a magyar közjegyzői intézménnyel kapcsolatos minden kérdésben immár döntő és irányító tényező lett, úgyhogy minden kétségen és vitán felül igazolta annak, az új közjegyzői rendtartás tervezetével kapcsolatos elgondolásnak a helyességét, hogy ennek az aránylag kis létszámú karnak öt kamarára való tagozódása céltalan és szükségtelen, és hogy egy kamara céltudatosabban, egységesebben és erőteljesebben tudja adminisztrálni és reprezentálni a magyar közjegyzőséget.

A beszámoló szerint tovább: „meg kellett ezt állapítanunk anélkül, hogy távolról is szándékunkban állott volna a vidéki kamarák működését, bár jelentőségük kétségtelenül alárendeltebb, értékben leszállítani.“

Végezetül azt mondja még ez a beszámoló, hogy: a kis kamaráknak komoly jelentősége még akkor sem lehet, ha az általánosan kis létszámú közjegyzői karban több kamarára más nézőpontból esetleg szükség volna, aminthogy ilyen nézőpontot a legtárgyilagosabb vizsgálat mellett sem tudunk megállapítani.

Ugy érezzük, hogy ezek mellett a megállapítások mellett nem mehetünk el szó nélkül.

A beszámoló, amelyet ismertettünk, maga is azt mondja, hogy a budapesti kamara jelentősége az utóbbi években növekedett meg, amiből önként következik, hogy ez a prominens helyzete csak újabb keletű.

Az kétségtelen, hogy központi fekvésénél és tagjai nagy részének hazánk szellemi és politikai irányítóival való szoros nexusánál fogva természet szerint adódik a budapesti kamara primus inter pares helyzete, azt azonban teljes tisztelettel kétségbevonjuk, hogy a vidéki kamarák jelentősége kétségtelenül alárendeltebb volna. és hogy a legtárgyilagosabb vizsgálat mellett sem tudnánk olyan nézőpontot megállapítani, amely szerint több kamarára nem volna szükség.

Nem szándékozunk mások érdemeit kisebbiteni, azonban a vidéki kamarák állítólagos alárendeltebb jelentőségének megcáfolásául ezúttal csupán azt vagyunk bátrak kérdezni, vajjon nem éppen a mi kamaránktól, a mi kamaránk nagyérdemű elnökének fáradságtalan munkásságából született-e meg az a nyugdíjintézet, amelyre oly büszkék vagyunk és vajjon nem a debreceni kamara végezte-e azt a nagy jelentőségű és valamennyiünkre jelentős munkaterhet róó statisztikai adatgyűjtést, amelynek eredménye az új díjrendelet lett?

És ha felhoztuk a nyugdíjintézetet, éppen annak illusztris elnöke, egyben a Közlöny főszerkesztője, bizonyíthatja azt, hogy amint pl. az 1936. év végén a nyugdíjintézethez tartozó kir. közjegyzők terhére 11772 P 50 f nyugdíjjárulék hátrálékot tartott nyilván a nyugdíjintézet, tehát egy-egy közjegyzői tagra átlagosan 60 P 37 f járulék tartozás esett, ebből a debreceni kamara területén működő 40 kir. közjegyző csupán 775 pengővel tartozott, a mi kamaránk területén tehát a járuléktartozási fejkvóta csupán 19 P 37 f volt, szemben a budapesti kamara 25 P 63 f fejkvótájával.

Vajjon tárgyilagos szemmel nézve nem azt mutatják-e ezek a statisztikai adatok, hogy a mi kamaránk adminisztrációja nem rosszabb a budapestinél?

A Közlöny cikke szerint egy kamara céltudatosabban, egységesebben és erőteljesebben tudja adminisztrálni és reprezentálni a magyar közjegyzőséget.

Ami az egységet illeti, az véleményünk szerint nem volt és nem is lesz meg soha. Budapesti kartársainknak annyira más a munkaköre, tehát annyira más az érdeke is, mint a vidéki kartársaknak, hogy azokat nagyon bajos közös nevezőre hozni.

Ami pedig az adminisztrációt illeti, csak azok, akik a kamara ügyeivel, mint választmányi tagok, intenzíven foglalkoznak, tudják, hogy az újabb jogfejlődés, pl. az 1936. évi III. t.-c., milyen súlyos adminisztratív munkát ró egy-egy kamarára, amit ma még az öt kamara megosztva el tud látni, ami azonban egy kamara mellett megoldhatatlan feladatok elé állítaná az azzal foglalkozókat.

És még egy dolog van, amiről nem szabad megfeledkeznünk, hogy a kari autonómia csak abban az esetben működhetik kifogástalanul, ha az ügyeket ott nem aktaszerűen intézik, hanem a helyzeteknek, viszonyoknak és egyéneknek személyes tapasztalaton alapuló ismeretével. Ez pedig a Közlöny által kontemplált és természetesen Budapesten székelő egy kamara esetében kivihetetlen.

Ugy véljük, hogy tárgyilagos vizsgálat mellett minden érv bizonyos decentralizálás mellett, tehát a több kamara rendszerének fenntartása mellett szól, és ha át is engedjük a budapesti kamarának a primus inter pares helyét, még sem vagyunk hajlandók elismerni a vidéki kamarák alárendeltebb jelentőségét és fenntartásának szükségtelenségét“.*)

A jelentés befejező részét a következőkben adjuk:

*) A debreceni kamara jelentésének az egy kamara rendszerre vonatkozó részét a fentiekben teljes lojalitással részletesen közöltük s egyben örömnünknek is adunk kifejezést a fölött, hogy álláspontunkkal szemben az ellenérvek is napvilágot láthattak s így módunkban fog állani az ellenérvekkel is foglalkozhatni. Ezt jelenleg anyagtorlódás miatt még nem tehetjük. A következő számban azonban vonatkozó reflexióinkat közreadjuk. Már most is jeleznünk kell azonban, hogy a debreceni kamara ellenérveit álláspontunk megdöntésére alkalmasaknak nem találjuk. Szerk.

„Foglalkozva karunk helyzetével, jelentésünk előző részében közölt statisztikai adatok alapján némi csekély javulást konstatalhatunk.

Az érdemleges ügyszámok terén országos átlagban 2.6%, kamaránk területén pedig 7.3% emelkedés mutatkozik, ami az általános gazdasági helyzet bizonyos javulásának jele.

Érdekes tünet, hogy amíg az országos statisztikai vizsgálatok azt mutatják, hogy a gazdasági helyzet éppen kamaránk területén, a Tiszántúlon javult legkisebb mértékben, addig az öt kamara ügyforgalmi kimutatása szerint az érdemleges ügyszámok terén éppen a mi kamaránk területén a legnagyobb az emelkedés. Kérdés, vajjon a pénzforgalom megindulásának jele-e ez, vagy pedig annak, hogy talán nálunk sikerült leginkább visszacserezni valamit az okiratolás terén elvesztett pozícióból?

Inkább az utóbbi okot tartjuk valószínűnek, mert hiszen a jogkereső közönségnek a saját kárán előbb-utóbb rá kell jönnie arra, hogy a jegyzői magánmunkálatok terén tapasztalt rengeteg hibás és felületesen megszerkesztett okirat végeredményben csak a perek légióját szüli és a felek kárára szolgál. A falusi népi értelmi színvonalának lassú emelkedésével talán mégis csak rájön arra, hogy a közjegyzői közhitelesség és precizitás a legalkalmasabb eszköze jogai és érdekei megvédésének.

Sajnos, ez még csak *pium desiderium*, de a magunk részéről mindent el kell követnünk abban az irányban, hogy a közokirat előnyeit a falusi nép nagy tömegei is megismerjék és annak felhasználásával saját érdekükben mellőzzék ügyletkötéseiknél a jogi kontárok közreműködését.

Ennek azonban előfeltétele az, hogy a kir. közjegyzői kar minden tagja hivatása magaslatán álljon és a reá ruházott közhitelességet ne csak jognak, ne csupán privilégiumnak tekintse, hanem a közzel szemben fennálló súlyos köteleességek forrásának is, hogy a közjegyzői okiratolás ne merevedjék üres formalizmussá, hanem körültekintő, alapos és jogviták felmerülését eleve kizáró bizonyító eszközzé váljék a közjegyzői okirat.

Kamaránk véleménye szerint helyzetünk javításának egyik legfontosabb, de nem egyedüli faktora a saját igyekezetünk, azonban kötelességünk rámutatni a rajtunk kívül álló másik fontos tényezőre, az ehhez megkívántató kormányhatósági közbelépésre is. Mindaddig, amíg a jegyzői magánmunkálatokat a kormányhatóság meg nem szünteti, addig helyzetünk jelentős javulását nem várhatjuk.“

A közgyűlés a jelentést Jármly Béla dr. indítványára Kovách Dénes dr. titkárnak alapos munkájáért elismerése kifejezése mellett egyhangúlag elfogadta. Ezután az 1936. évi zárószámadást és az 1937. évi költségelőirányzatot Örley Dénes terjesztette elő. Ezeket a közgyűlés szintén elfogadta. A zárószámadás szerint az 1936. évi bevétel volt 3659.98 P, a kiadás 2965.04 P, egyenleg: átvitel 1937. évre 694.94 P. A vagyonkimutatás szerint a segélyalap 120 P, a rendelkezési alap 230.04 P, felszerelés és berendezés 653 P, a kamara összvagya tehát 1003.04 P. Az 1937. évi tagsági díjat 55 pengőben állapították meg s ezúttal is kimondták, hogy az országos egyleti 30 P tagsági díjat is tagilletménynek tekintik.

A közgyűlés tárgysorozatának utolsó pontja szerint a választásokat ejtették meg, amelynek eredményeként elnök lett Galánffy János dr., kamarai rendes tagok lettek Békésy Jenő dr., Kovách Dénes dr., Örley Dénes dr., Ujvárossy Lajos dr., póttagok Csongvay Géza dr. és vitéz László Béla dr. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek Imreh Dénes dr., Varga Kálmán dr. és Velsz Elemér dr.

A közgyűlés befejezése után Kovách Elek vezetése alatt népes küldöttség kereste fel Galánffy János gyengélkedő elnököt, akit 30 éves közjegyzői és 20 éves kamarai elnöki működése alkalmából szeretettel üdvözöltek s biztosították őt az egész kamara tiszteletteljes ragaszkodásáról.

Közlemények.

Felhívás. Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, a kamaraközi értekezlet és a budapesti kamara elnöke felkérése következtében a Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége ezúton hívja fel a kir. közjegyzőket, hogy akiknek az előkészítés alatt álló új közjegyzői rendtartás hatásköri részére vonatkozólag elgondolásaik, javaslataik volnának, azokat az ügy sürgősségére való tekintettel legkésőbb szeptember hó végéig írásban küldjék be közvetlenül Lázár Ferenc dr. címére.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Kozányi Pál dr. budapesti kir. közjegyző helyett a Tarján Béla dr. kir. közjegyző áthelyezésével megüresedett gyulai állásra, vitéz Endrey Antal

dr. hódmezővásárhelyi ügyvéd, felsőházi tagot a *Tárczay Rezső* dr. kir. közjegyző áthelyezésével megüresedett orosházi állásra és *Nyárády István* dr. dombovári ügyvédet a *Guthy János* dr. elhalálózásával megüresedett dombovári állásra kir. közjegyzőkké nevezte ki.

Halálozások. *Stettner János* dr. jászberényi kir. közjegyző, Jászberényben ez évi augusztus hó 5. napján elhalálozott. Mint kir. közjegyzőhelyettes 1901. évben nevezték ki Székelyhidra kir. közjegyzővé, ahol a román megszállásig, majd azalatt is egészen 1933. évig, méltán övezve a jogkereső közönség osztatlan megbecsülésétől, becsületes, komoly értékű közjegyzői működést fejtett ki. 1933-ban, mint előbb és utóbb annyi sok más magyar anyanyelvű és érzésű közjegyzővel megtörtént, az új „római jog“ alapján egyszerűen megfosztották közjegyzői állásától. 1936. év június havában nevezték ki Jászberénybe kir. közjegyzővé s alig egy évi újabb magyar közjegyzői működés után tragikus hirtelenséggel hagyta itt az örök küzködés földi színterét. A debreceni kamara az elhalálózásról a következő megleghangú gyászjelentést adta ki: „A debreceni királyi közjegyzői Kamara és a területén működő királyi közjegyzők mély fájdalommal jelentik, hogy nagyrabecsült és szeretett kartársuk, Dr. *Stettner János* jászberényi királyi közjegyző folyó hó 5-ik napján meghalt. — 1901. évtől kezdve az oláh megszállásig Székelyhidon működött, mint magyar királyi közjegyző. Az oláh megszállás után is helyén maradt, egyik vezetője volt ott a magyarságnak, hősi lélekkel tűrte a megszálló hatalom önkényeskedéseit s igyekezett a magyarság érdekeit képviselni és előmozdítani. Néhány év előtt a megszálló hatalom álürügy alatt megfosztotta hivatalától és akkor öregségére kenyér nélkül maradt. Egy évvel ezelőtt végre ismét közjegyző lett magyar hazájában. Élete végén önmaga és családja részére biztonságot, nyugalmat talált s ime most a kegyetlen halál szétzdulta ezt a nehezen megtalált nyugalmat. Tragikus sors az övé! Nyugodjék békében! — Őszinte szívvel gyászoljuk s igaz kegyelettel őrizzük emlékét. Debrecen, 1937. augusztus hó. Áldás emlékére!“

Piskárkosi és királydaróci *Szilágyi Zsigmond* dr. püspökladányi kir. közjegyzőhelyettes, a helyettesi karnak nagy reményekre méltán jogosító és általános rokonszenvenek örvendett, tehetséges tagja, ez évi augusztus hó 11-én tragikus körülmények között — közlekedési baleset következtében — mult ki az élők sorából. Mint jelölt, később pedig sajnálatosan rövid ideig, mint

helyettes működött, atyja, Szilágyi Elek dr. püspökladányi kir. közjegyző irodájában s kiváló képességei, alapos készütsége, eleven jogászi érzéke s már fiatal korában is megnyilvánuló helyes ítélőképessége alapján egyik nagy ígérete volt a magyar közjegyzői karnak. Ennek a reményteljes ifjú helyettesnek korai, tragikus elmulását fájdalmasan gyászolja az egész magyar közjegyzői kar s különösen súlyos csapás volt az hozzátartozóira, akiknek sorában atyját, Szilágyi Elek dr. püspökladányi kir. közjegyzőt, valamint sógorát, Fekete László dr. budapesti kir. közjegyzőt, a közjegyzői és a helyettesi kar tagjai közül igen sokan keresték fel részvétnyilatkozataikkal. A korán elköltözött ifjú helyettes hozzátartozói, kartársai, ismerősei és barátai részéről nagy arányokban megnyilvánult részvétel mellett Karcagon, augusztus hó 13-án helyezték örök nyugalomra. A sírnál a magyar közjegyzői kar nevében Büky Elbel Tibor dr. karcági kir. közjegyző, a következő, igaz érzésekkel teljes megleghangú búcsúbeszédet mondta:

„Itt az elhantolás előtt néhány búcsúszót mondok a királyi közjegyzői kar nevében, melynek a kedves, drága halott fiatal, de értékes és szép reményekre jogosító tagja volt.

Gyötrő kérdésekkel ostromoljuk az Eget, miért épen Neked kellett élted virágában távozni, itthagya szerető szülőket, arát és testvéreket, itthagya a Benned, tehetségedben, jellemedben, kitartásodban bizó jó magyarokat, a magyarokat, kikben amúgy is sok keserűség és bánat gyülemlett fel, akiket amúgy is környékeznek a reményvesztettség hiénái.

A felelet csak egy! Ő a végtelen, felfoghatatlan, kifürkészhetetlen Isten akarta ezt így, kinek bölcsességével nem mérhető össze ami földi böleselkedésünk. Ő akarta ezt így, aki összefogja, áttekinti a Mindenséget, melyhez képest az emberek, a földgömbünk, avagy a naprendszerünk is porszemnél kisebbek. Nem sejtjük, de tudjuk, hogy tér és idő végtelen, mert más nem is lehet. De a gyarló ember tovább menni nem tud és a gyarló, de egyúttal lelkes ember csak azt teheti, hogy alázatosan leborul és hálát ad, hogy ennyi is jutott neki az értelemből és szeretetből.

Amíg a földön élünk, hiába akar a mi lelkünk innen elrepülni, magát a földtől elvonatkoztatni. Lábunk itt a földben gyökerezik, ide köt minden idegszálunk. De az Ő kegyelméből itt is van megnyugvás és vigasztalás! Kedves Zsiga öcsém, fiatal kartársam, a Te életed küzdelmes, de erőteljes és szép élet volt. Fiatal korodhoz képest kiváló jogászi képzettséged és egyéb tanultságod, férfias jellemed, aranyos humorod szép emléket biz-

tosít számodra, melyet az itt maradottak sokáig fognak ápolni. Göröngyös utakon is kitartó egyéniséged és feltétlen kötelességtudásod pedig egy jobb magyar jövő zálogát nyújtja számunkra. Isten veled!”

Menyhárh Gyula dr. budapesti ügyvéd, Erdély magyar kultúrájának egy nemes és különlegesen értékes, erős egyéniséget reprezentáló hajtása, előbb a kolozsvári, majd később a budapesti ügyvédi kamara titkára, eredményesen munkás életének legeslekvőbb korában, Budapesten ez évi június hó 30. napján elhalálozott. Kiváló képessége, kimagasló tehetsége révén már szűkebb hazájában is, a kolozsvári magas színvonalú jogászság első soraiba küzdötte fel magát s a megszállás után Budapesten folytatva jogászi tevékenységét, sikerült azzá lennie, ami a komolyan és józanul gondolkodó, a tiszta judiciummal mérlegelő, előkelő magyar elméleti és gyakorlati jogász fogalmát adja, sőt azt maradéktalanul ki is meríti. Mint gyakorlati jogásznak sikerült előkelő, a budapesti ügyvédi kamara titkári pozícióját elérnie; mint elméleti jogász komoly és értékes munkása volt a magyar jogi szaklapoknak, ezek között a Kir. Közjegyzők Közlönyének is, amelynek 1932. évi 7. számában jelent meg „A közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződések tartalmi érvényességéről” címen írott értékes cikke. Temetésén a budapesti ügyvédi kamara nevében *Köves Béla dr.* elnök mondott búcsú beszédet, osztálytársai és kolozsvári barátai nevében pedig *Szemerjay-Petrán Tibor dr.* kir. közjegyző búcsúztatta el Erdély és Kolozsvár földjének rajongó szerelmesét s helyezett el a koporsóra Kolozsvárról hozott rögöt.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara választmánya szeptember hó 14. napján *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag elnöklete alatt rendes választmányi ülést tartott, amelyen *Barcs Ernő dr.* titkár előadásában adminisztrációs és panaszügyeket tárgyaltak. Az ülést követően a Gellért-szálló külön helyiségében tartották meg a kamara rendes havi társas vacsoráját. Itt említjük meg, hogy október havától kezdődően a kamara havi társas vacsoráit a rendes időben az Országos Kaszinó földszinti éttermében fogják megtartani.

A nyugdíjintézet ülései. A kir. közjegyzők és közjegyző-helyettesek nyugdíjintézetének intéző és ellenőrző bizottsága Budapesten szeptember hó 11. napján *Szemerjay-Petrán Tibor dr.* elnökhelyettes vezetése alatt együttes ülést tartott, szeptember

14. napján pedig az ellenőrző bizottság *Balassa Lajos dr.* vezetésével a nyugdíj intézet ügy- és pénzkezelésének rendes negyedévi vizsgálatát foganatosította.

A budapesti közjegyzők forgalmi adó közössége. A budapesti kamara vezetősége a pénzügyigazgatósággal a pénzügyminiszter engedélye alapján a forgalmi adó tekintetében adóközösségi megállapodást létesített, amely szerint a megállapított kontingens keretében az egyes budapesti közjegyzők forgalmi adóját külön erre a célra létesített szerv fogja meghatározni s egy összegben a kincstárnak beszolgáltatni. A vonatkozó egyesülés megalakulása céljából a közgyűlést szeptember hó 14. napján tartották meg, amelyen a kincstár képviselőjében vitéz *Nyeviczky Szilárd* pénzügyi szakértő jelent meg. A közgyűlés elnökévé *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag, kamarai elnököt választották meg, akinek vezetése alatt megtartott alakuló közgyűlésen az intéző bizottság rendes tagjaivá *Fekete László dr.*, *Holitscher Szigfrid dr.* és *Lázár Ferenc dr.*, póttaggá *Lénárt Dezső dr.*, a felülvizsgáló bizottság rendes tagjaivá *Cholnoky Imre dr.*, vitéz *Tóthfaludy Aladár dr.*, póttaggá pedig *Szemerjay Petrán Tibor dr.* budapesti kir. közjegyzőket választották meg.

Közjegyzői díjak hitbizományi ügyekben. A m. kir. igazságügy-miniszter 20066/1937. I. M. szám alatt a kir. közjegyzőknek hitbizományi ügyekben felszámítható díjairól a következő rendeletet bocsátotta ki:

„Az 1918 : XII. t.-c. 1. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. A kir. közjegyző díja hitbizományból felszabaduló vagyonban való részesedést tárgyazó eljárásban.

1. §. A hitbizományból felszabadult vagyonban való részesedést tárgyazó eljárásban (1936. évi XI. t.-c. 18. §.) a kir. közjegyző a 2—7. §-okban meghatározott díjakat számíthatja fel; e díjakat a felszabadult vagyonnak a jelzálogjoggal biztosított, fennálló terhek levonása után fennmaradó értéke alapulvételével kell számítani.

2. §. Ha a kir. közjegyző a részesedésre jogosultak felkérésére működik közre a felszabadult vagyon megosztását tárgyazó egyesség létrehozásában és a létrejött egyességet közjegyzői okiratba foglalja, a kir. közjegyzőt ugyanolyan összegű díj illeti, mint amilyen összegű díj a 60600/1926. I. M.¹ számú rendelet 3. §-a értelmében szerződésnek közjegyzői okiratba foglalásáért jár.

3. §. Ha az előbbi §-ban említett egyesség az 1936 : XI. t.-c. 23—28. §-ában meghatározott terhek megosztása vagy egyéb módon rendezése folytán, vagy más rendkívüli körülményeknél fogva terjedelmes előkészü-

¹ A 60600/1926. I. M. számú rendelet l. az 1926. évi Igazságügyi Közlöny 225. lapján.

lete, igen sok időt vett igénybe, vagy különös nehézséggel járt, a bíróság kivételesen magasabb díjszabást alkalmazhat. E magasabb díjszabás szerint:

5000 pengőig 1 %.

5000 pengőn felül a többlet után 10000 pengőig 0.75 %.

10000 pengőn felül a többlet után 50000 pengőig 0.50 %.

50000 pengőn felül a többlet után 100000 pengőig 0.35 %.

100000 pengőn felül a többlet után 500000 pengőig 0.25 %.

500000 pengőn felül a többlet után 5,000.000 pengőig 0.10 %.

5,000.000 pengőn felül a többlet után 0.05 % jár.

4. §. Ha az érdekeltek a felszabadult vagyon megosztása tárgyában a kir. közjegyző közreműködése nélkül írásban egyességet kötöttek s a kir. közjegyző közreműködése csupán arra terjed ki, hogy az egyességről készített magánokiratot az 1847:XXXV. t.-c. 81. §-a értelmében közjegyzői okirat minőségével ruházza fel, a 2. §-ban meghatározott díjnak csak fele jár.

5. §. Ha a kir. közjegyzőt a 44000/1936. I. M.² számú rendelet 47. §-a alapján, a hitbizományi bíróság küldte ki a felszabadult vagyon megosztásával kapcsolatos kérdések tárgyalására és a kir. közjegyző közreműködésével egyesség jött létre, a kir. közjegyzőt a következő díjatalány illeti:

5000 pengőig 1.5 %.

5000 pengőn felül a többlet után 10000 pengőig 1.25%.

10000 pengőn felül a többlet után 50000 pengőig 1 %.

50000 pengőn felül a többlet után 100000 pengőig 0.75 %.

100000 pengőn felül a többlet után 500000 pengőig 0.50 %.

500000 pengőn felül a többlet után 5,000.000 pengőig 0.25 %.

5,000.000 pengőn felül a többlet után 0.10 %.

6. §. Ha a kir. közjegyzőnek az 5. §-ban meghatározott eljárása az 1936:XI. t.-c. 23—28. §-ában meghatározott terhek megosztása vagy egyéb módon rendezése folytán, vagy más rendkívüli körülményeknél fogva terjedelmes előkészületet, igen sok időt vett igénybe, vagy különös nehézséggel járt, a bíróság a kir. közjegyző részére kivételesen ugyanolyan összegű díjatalányt állapíthat meg, mint amilyen örökösödési ügyekben a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-a értelmében jár.

7. §. Ha a kir. közjegyzőt a 44000/1936. I. M. számú rendelet 47. §-a alapján a hitbizományi bíróság küldte ugyan ki, de a kir. közjegyző előtt a részesedésre jogosultak között az 1936:XI. törvénycikknek megfelelő egyesség nem jött létre, a kir. közjegyzőnek járó díj összegét — az 5. és 6. §-ban meghatározott díjszabás alapulvételével és az említett §-okban meghatározott korlátok között — a megbízás teljesítésére fordított időre és munkára, valamint a felszabadult vagyon értékére figyelemmel esetről-esetre a bíróság állapítja meg.

II. A kir. közjegyző díja hitbizományi utódlási eljárásban.

8. §. Hitbizományi utódlás megnyílása alkalmával a 44000/1936. I. M. számú rendelet 109—112. §-a értelmében végzett leltározás vagy a

² A 44000/1936. I. M. számú rendeletet l. az 1936. évi Igazságügyi Közlöny 257. lapján.

rendelet 118. §-ában meghatározott eljárás fejében a kir. közjegyző a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-ában meghatározott díjatalány 10%-át számíthatja fel; a díjatalány kiszámításának alapjául a hitbizományi vagyron leltári értékét kell venni.

9. §. Örökösödési ügyekben a kir. közjegyző a 6800/1935. I. M.³ számú rendeletben meghatározott díjat számíthatja fel abban az esetben is, ha a hagyatékkal együtt tárgyalja a hagyatékhoz egyébként nem tartozó hitbizományi kisbirtokban beálló utódlást is (44000/1936. I. M. számú rendelet 153—159. §.) ebben az esetben azonban a díjszámításnak a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-ának harmadik bekezdésében meghatározott alapjához hozzá kell számítani a hitbizományi kisbirtoknak a jelzálogjoggal biztosított, fennálló terhek levonása után maradó értéket is.

III. A kir. közjegyző díja hitbizomány alapítására irányuló eljárásban.

10. §. Ha a kir. közjegyző — hitbizományi alapító ügylet jóváhagyás iránt benyújtott folyamodványhoz csatolt vagyonjegyzék (1936:XI. t.-c. 72. §. első bekezdésének 2. pontja) alapján leltárba foglalja a hitbizományhoz tartozó vagyontárgyakat és becsértéküket (1936:XI. t.-c. 75. §.) és ellenőrzi, hogy ezek a vagyontárgyak a kijelölt helyeken megvannak-e, ezért az eljárásért a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-ában meghatározott díjatalány 10 %-át számíthatja fel.

IV. Vegyes rendelkezések.

11. §. A 60600/1926. I. M. számú, valamint a 6800/1935. I. M. számú rendeletnek azokat a rendelkezéseit, amelyek a kir. közjegyző által a díjon vagy a díjatalányon felül felszámítható költségeket, valamint a díj, vagy díjatalány fejében végzendő tennivalók körét állapítják meg, a jelen rendeletben meghatározott esetekben is megfelelően alkalmazni kell.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.⁴

Budapest, 1937. évi július hó 6-án.

A pestvidéki ügyvédi kamara felterjesztése a jegyzők magánmunkálatai tárgyában. Annak dokumentálása céljából, hogy a jegyzők a magyar jogszolgáltatás vitathatatlan dicsőségére még mindig túrt magánmunkálataik keretében sem tartják be a törvényes korlátokat, „Az Ügyvéd” című szaklap ez évi 6. száma alapján az alábbiakban egész terjedelmében közöljük a pestvidéki ügyvédi kamarának Pest vármegye alispánjához intézett felterjesztését:

„A községi jegyzők magánmunkálati jogkörét az 1901. évi 20. t.-c. 32. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. Belügyminisztérium 126.000/1902. B. ü. miniszteri rendeletben szabályozta.

Ezen rendelet 84. §-a oda intézkedik, hogy a jegyzők magánmunkálataikkal csak annyiban foglalkozhatnak, amennyiben ez őket hivatalos kötelességük teljesítésében nem akadályozza.

³ A 6800/1935. I. M. számú rendeletet l. az 1935. évi Igazságügyi Közlöny 34. lapján.

⁴ A 20066/1937. I. M. számú rendelet kihirdetésének napja: 1937. évi július hó 17-ike (1937. évi Budapesti Közlöny 160. szám).

Ugyanezen rendelet 87. §-ának utolsó bekezdése szerint: „a magánmunkálatokhoz szükséges nyomtatványokat, mintalapokat a jegyző saját költségén szerzi be, ezek árával a községi pénztárt megterhelni nem szabad.“

Utalunk továbbá a 93. §. 3. bekezdésére, amely szerint: „Nem szabad a jegyzőknek magánmunkálatra megbízást vállalni oly ügyben, amelynek hatósági eldöntésében hivatali állásánál fogva részt kell vennie.“

Végül a 94. §-ra, amely oda rendelkezik, hogy az önálló hivatáskörrel bíró jegyzőn kívül más községi előjáró és alkalmazott magánmunkálatokat nem vállalhat.

Ezen rendelkezésekből következik egyrészt, hogy a magánmunkálati jogkör szigorúan az önálló hatáskörű jegyzőnek személyéhez kötött, azzal más meg nem bízható, másrészt hogyha ezek a jegyző hivatalos ténykedéseit hátráltatják, magánmunkálatokkal egyáltalában nem foglalkozhatik.

Megállapítható a rendelet ama tendenciája is, hogy a jegyzői munkálatokkal kapcsolatban az illető község költségvetése semmiféle címen meg nem terhelhető.

Végül kétségtelen, hogy a jegyző összeférhetetlenség címén mindazon esetekben köteles a magánmunkálatokra irányuló megbízást visszautasítani, amidőn az ügyben neki mint hatósági közegnek kell közreműködnie.

A rendelet 1902-ben látott napvilágot, oly időben, amidőn ügyvédi túlméretezésről szó sem lehetett és amikor az ügyvédek csak bírósági székhelyeken telepedhettek meg. A rendelet kibocsájtása idejében falvakban ügyvédek még nem voltak, s így többé-kevésbé meg volt okolható annak szükségessége, hogy a falusi közönség bizonyos kezdetleges jogi szükségleteit különös idővesztés és költség nélkül a jegyző útján elégíthesse ki.

A rendelet megszületése óta eltelt 35 év folyamán azonban ama viszonyok és körülmények, amelyek a jegyzői magánmunkálati jogosítványt annakidején indokolták, lényeges változást szenvedtek.

Ma már Csonkamagyarország minden nagyközségéből, sőt valamirevaló községéből is ügyvédi székhely lett olyannyira, hogy a vidéki közönség jogi szükségletei kielégítése iránt most már minden körülménység nélkül a jogászilag szakképzett ügyvédhez folyamodhatik. Ennek okoszerű következménye pedig csak az lehet, hogy a belügyminiszteri rendeletben szabályozott jegyzői magánmunkálati jogkört kiterjesztőleg sohasem lehet magyarázni.

Kénytelenek voltunk mégis ama sajnálatos megállapításra jutni, hogy egyes községi jegyzők a miniszteri rendelettel szabályozott magánmunkálati jogkörüket meg nem engedett módon kiterjesztőleg értelmezik és magyarázzák.

Külön panaszunk tárgyát képezi a csepeli községi jegyző, akit egyrészt a községi elfoglaltsága, másrészt egyéb állásai erősen igénybe vesznek, a magánmunkálatokat nem önmaga gyakorolja, hanem azok elvégzésére egy, a községi tisztviselői státusban nem levő magánalkalmazottat tart, aki, mint a jegyző megbízottja a községhezán székel, ott a község

költségén helyiséget, fűtést, világítást és mindazon készségeket élvezi, amelyek irodai munka elvégzésére szükségesek.

Ez a helyzet erkölestelen, szabálytalan és ez ellen erélyesen óvást emelünk.

Tiltakoznunk kell ezen törvénytelenység ellen elsősorban is azért, mert a magánmunkálati jogkörnek a jegyző személyéhez való kötöttsége elvét sérti, másrészt azért, mert ezzel a község költségvetése indokolatlanul és jogtalanul terhelődik, mert továbbá az illető magánalkalmazott a közhatósági ember látszatával, tehát megtévesztéssel vonzza magához a jogkereső közönséget és végül, mert betekintést szerez a közigazgatás olyan vonatkozásaiba, amelyek nem kívánkoznak a nyilvánosságra és amelyeknek diszkrét kezelését csupán a községi tisztviselő a maga közalkalmazotti viszonylatában és tett esküjével biztosítja.

Az ilyen idegen elemeknek a községhezán való alkalmazása ezt a biztosítékot merőben illuzóriussá teszi és külön feljelentésünk tárgyát képezte az, amikor a községi jegyző magánalkalmazottal közfunkciókat végeztet.

Az ilyen magánalkalmazottak destruálják és leszállítják az annyira kívánatos köztisztviselői tekintélyt, mint ahogy a péstszenterzsébeti kir. járásbírósnál hónapok óta folyik a csepeli községhezán lévő ilyen magánalkalmazott ellen zugírászat miatt terjedelmes eljárás, amelynek során olyan tények derültek ki, hogy a közvád képviselője ismételtelen indítatva érezte magát kérni a zugászati iratoknak a kir. ügyészséghez leendő felterjesztését, miután súlyosabb természetű bűncselekmények nyomára jutott.

Szigorú érvenyt kérünk szerezni a törvény ama rendelkezésének, hogy a jegyző nem vehet részt olyan magánmunkálatok végzésében, amelyekben mint közhatósági közeg hivatott eljárni. Ennek az ellenkezője arra a hátrányos helyzetre vezet, hogy a jegyző a magánmunkálatokban közvetlenül érdekelt feleket egész önkénytelenül előnyben részesíti.

Lehetetlen helyzet az, hogy a községi jegyző oly ügyekben és oly felek számára szerkesszen adásvételi szerződést, amelyet a vármegye gazdasági albizottsághoz ő maga hivatalból kénytelen felterjesztetni és a felterjesztésben a gazdasági albizottság részére véleményt nyilvánítani. Ugyanez az eset a házhely- és birtokparcellázásoknál is.

De ugyanez az eset számos közigazgatási és pénzügyi jellegű magánmunkálat során, ahol a községi jegyző az I. fokú közigazgatási vagy pénzügyi határozatot a maga véleményezésével döntően befolyásolja.

Mindezek előadása után arra kéri a Kamara az Alispánt, hogy a 126.000/1902. sz. belügyminiszteri rendeletbe foglalt jogelvek szigorú érvényesítésével a vármegye területén lévő jegyzőket arra utasítsa, hogy:

a) a magánmunkálatokat kizárólag saját személyükben végezhetik és azokat sem hivataltársaikra nem bízhatják, legkevésbé pedig magánalkalmazottakkal nem végeztethetik el;

b) hogy a községi jegyzők magánmunkálatokban a községi költségvetést semmiféle irányban meg nem terhelhetik;

c) olyan magánmunkálatokat, amelyeknek hatósági eldöntésében hivatali állásuknál fogva részt kell venniök, egyáltalában nem vállalhatnak.

A felterjesztés sorsáról természetesen még nincs értesülésünk. Ahogy azonban a közigazgatásnak a jegyzők magánmunkálkodása iránt való — a jogszolgáltatás magasabb érdekeivel természetesen mitsem törődő — erősen jóindulatú hajlandóságát ismerjük, a felterjesztés eredménye iránt semmi reményt sem táplálhatunk. Ha pedig még azt is jóindulattal tűrik, hogy a jegyzők magánmunkálkodásaik során a törvényes kereteken is túllépjenek — nyilván erősen bátorítva felsőbb hatóságaik ezirányú állandó elnéző álláspontjától — csökkentenünk kellene jogos reménységünket a jegyzői magánmunkálkodás végleges eltörlése irányában is, ha csak nem volna erős a hitünk, hogy a magyar jogszolgáltatás sorsát intéző hatalmasságoknak egyszer csak mégis le kell vonniok a jogszolgáltatás európai nivóra emelésével kapcsolatos legelemibb követelést s minden más mellétekinteteken felül emelkedve, az 1901:XX. t.-c. székelyteljes 32. §-ától a magyar jogrendszert örök időkre megszabadítják.

A szerkesztőség közlései. A Kir. Közjegyzők Közlönyének ezt a szeptemberi számát kivételesen korábban jelentetjük meg. A továbbiakban a rendes megjelenési időt — a hó vége —, ha csak valami kényszerítő körülmény közbe nem jön, be fogjuk tartani. — Amint ismeretes, a telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésekről szóló 1936:XXVII. törvénycikk hatálybaléptető rendelete 100.000/1937. F. M. szám alatt most jelent meg. A törvénynek és a rendeletnek sok olyan intézkedése van, amely a közjegyzői gyakorlatot is közvetlenül érinti s így indokoltnak találtuk a törvénynek és a rendeletnek közjegyzői és örökösödési jogi nézőpontból való ismertetését. A vonatkozó közleményt, amelyet felkérésünkre *Krenner Zoltán* dr. kiskunfélegyházi kir. közjegyző állított össze, anyagtorlódás miatt sajnálatunkra csak a jövő számban közölhetjük.

Kihirdetett törvények.

Az 1937. évi XI. t.-c. a légi járóművek biztosítási lefoglalására vonatkozó 1933. évi római nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.

Az 1937. évi XII. t.-c. a termelő, vagy szállító vállalatok jogi kezelése tárgyában a Szerb, Horvát és Szlovén királysággal 1928. évi február hó 22-én kötött Egyezmény becikkelyezéséről.

Az 1937. évi XIII. t.-c. a több gyermekes alkalmazottak családi pótlékának felemeléséről.

Az 1937. évi XIV. t.-c. egyes közmunkák költségeinek fedezéséről.

Az 1937. évi XV. t.-c. az ezüstműből verhető pénzérmekek mennyiségének újabb megállapításáról.

Az 1937. évi XVI. t.-c. a kiadatás és a bírósági bünyügyi jogsegély tárgyában Budapesten, 1936. évi április hó 24-én kelt magyar-lengyel egyezmény becikkelyezéséről.

Az 1937. évi XVII. t.-c. a mezőgazdasági érdekképviselőtről szóló 1920: XVIII. törvénycikk kiegészítéséről és módosításáról.

Az 1937. évi XVIII. t.-c. a területenkívüliséggel és a személyes mentességgel kapcsolatos eljárási szabályokról.

Az 1937. évi XIX. t.-c. a kormányzói jogkör kiterjesztéséről és a kormányzóválasztásról.

Az 1937. évi XX. t.-c. az öntözőgazdálkodás előmozdításához szükséges intézkedésekről.

Az 1937. évi XXI. t.-c. a munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról.

Rendeletek.

81590/1937. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illeték, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

1277/1937. P. M. sz. A részvénytársaságok és szövetkezetek egyesüléseinek illetékmentessége.

4009/1937. M. E. sz. A biztosító magánvállalatok díjtartalékának elhelyezése.

4100/1937. M. E. sz. A mezőgazdaságnak nyújtandó kedvezmények tárgyában kiadott rendeletek hatályának az 1937/1938. gazdasági évre való meghosszabbítása.

4320/1937. M. E. sz. A magánalkalmazottak külön adójának mérséklése.

100361/1937. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

23100/1937. I. M. sz. A közpénztáraknál fizetendő követelések önkéntes elzálogosítása körüli eljárásban a lakáspénz (lakbér) engedményezésének újabb szabályozásáról szóló 2200/1937. I. M. számú rendelet kiegészítése.

4600/1937. M. E. sz. A Nemzeti Önállósítási Alap.

25000/1937. I. M. sz. Az ügyvédi rendtartásról szóló 1937:IV. t.-c. hatálybaléptetése és végrehajtása.

4470/1937. M. E. sz. Az élet- és járadék biztosítási szerződésekből származó követelések átértékelésével kapcsolatos eljárás befejezése.

4540/1937. M. E. sz. A külföldi részvénytársaságok cégének törlése.

20066/1937. I. M. sz. A kir. közjegyzőknek hitbizományi ügyekben felszámítható díjai.

5000/1937. M. E. sz. A védett birtok egyes terheinek átalakítással, illetve könyvadósságvállalással rendezése.

7864/1937. V. K. M. sz. Az értelmiségi munkanélküliség leküzdésével kapcsolatos intézkedések tárgyában kiadott 4626/1937. V. K. M. számú rendelet módosítása.

100000/1937. F. M. sz. A telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésekről szóló 1936. évi XXVII. t.-c. hatálybalépése és végrehajtása.

107200/1937. P. M. sz. A külfölddel való fizetési forgalom ellenőrzéséről és szabályozásáról szóló 4500/1931. M. E., illetve 6210/1931. M. E. számú rendeletek végrehajtása iránt kiadott 143500/1931. számú pénzügyminiszteri rendelet újabb kiegészítése.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XVIII. évfolyam, 7. szám.) A hű és igaz sajtókezelés büntetőjogi vonatkozásai címen *Zehery* Lajos dr. írta ennek a számnak első cikkét. Különlegesen érdekes *Goltner* Dénes dr. Célbíráskodás címen folytatólag közölt tanulmánya, illetve annak elsőrésze, amelyben bevezetőül megállapítja, hogy bíráskodási problémák felmerülése szinte minden esetben válságállapotok bekövetkeztét bizonyítja, amelynek jelentkezése pedig könnyen végzetes lehet a bíráskodásra még abban az esetben is, ha ezek a jelenségek a szoros értelemben vett bíráskodás területén akár csak egész távoli kihatásokban észlelhetők. Megállapítja tovább a cikk, hogy a bíráskodás korábbi viszonylagos szélcsendje az egész intézmény és annak cselekvő alanya a bíró szempontjából bizonyos nyugalmi helyzetről tanuskodott. A bíráskodás bizonyos absolutum kifejezője volt, amely a bíráskodás, mint intézmény irányzatmentességében, illetve a bíró, mint cselekvő közeg bizonyos értelmű semlegességében jelentkezett. Az új idők elmélete és gyakorlata azonban mindkét vonatkozás további érvényesülését kérdésessé teszi és innen sarjadjak ki a bíráskodás szinte áttekinthetelen jelentőségű problémái. Végig vezet ezután külön a bíráskodás és külön a bíróra vonatkozó, az új világnézetekkel kapcsolatos válsági kérdéseken. A német nemzeti szocializmus és az orosz szovjet jogrendszer bíráskodási viszonyainak ismertetése után megállapítja, hogy bár két jogrendszer között a leg súlyosabb ellentét van, mégis, ha nem ugyan rendelkezései tartalmában, de egész folyamatának dinamikus jellegében a két jogrendszer bíráskodási tana határozott hasonlóságot tüntet fel. Az érdekes tanulmány folytatólagos részét a következő számok fogják közölni. — *Szücs* János dr., *Hauser* Leó dr. és *Glück* Andor dr. cikkeit hozza folytatólag ez a szám. Jogszolgáltatási és jogéleti eseményekről hoznak tudósításokat a Szemle rovat különböző közleményei, az Irodalom rovatban pedig újabb jogi műveket ismertetnek. A szám mellékletei ezuttal is a különböző döntvénytári füzetek.

Jog (10. évfolyam 2—3. kettős szám). Vaskos kötetnyi terjedelemben, 156 oldalon jelent meg a vidéki jogászok kitűnően szerkesztett szakközlönyének idei 2—3. jelzésű kettős száma, amely vezető helyen hasábosan angol és magyar nyelven közli *The Right Hon. Sir Wilfrid Greene* lord főbírónak a londoni fellebbezési bíróság elnökének „Jogtudomány és a gyakorló ügyvéd” című igen érdekes cikkét, amelyben a jogtudomány és a gyakorló ügyvéd tevékenységének viszonyát nagy alapossággal és szakszerűséggel tárgyalja, megállapítván, hogy aki a gyakorló jogász elnevezésre joggal tart igényt, nem gyakorolhatja hivatását anélkül, hogy elméjében az előtte fekvő kérdést jogi alaptételekre, vagy végső jogtudományi konklúziókra ne vonatkoztassa. Szembefordul ezért a némely újabb „jogrendszer”-nek azzal a felfogásával, hogy nincs szükség elméleti jogra, amely a szférákban lebeg s amelynek nincs talaj a lába alatt. Az elmélet

tanulmányozását kiküszöbölni óhajtó ilyen rendszer, a gyakorlati jogász gondolkodásmódjának és módszereinek teljes megváltoztatásához vezet, mert, ha az ügyvéd a pert csakis az u. n. közérdek elve alapján kényszerül vinni, úgy megszűnik a jelenlegi fogalmak szerint jogász lenni s pusztán szószólóvá válik, aki a tényállást úgy adja elő, amint az a legtöbb siker esélyével bír. Jog elvek nélkül ugyanis el nem képzelhető és jogelvek nem képzelhetők el valamely belső összefoglaló rendszer nélkül. — A szám a következőkben szintén hasábosan francia és magyar nyelven közli *Haensel* Pál dr. amerikai, *evanstoni* egyetemi tanárnak „A gazdasági fellendülést célzó közmunkák és a munkanélküliség elleni küzdelem az Egyesült Államokban *Roosevelt* elnöksége alatt” című cikkét, majd *Nagy* Antal, *Berényi* Antal dr., *Mennyey* Géza, *Richter* Béla dr., *Fehér* László dr. és *Némethy* Sándor dr. cikkeit. A szemle rovatban könyvbírálatokat és folyóirat ismertetéseket hoznak, az utóbbiak sorában részleteket közölnek a *Kir. Közjegyzők Közlönye* legújabbban megjelent számaiból is. A különlegesen tartalmas és értékes szám gyakorlati része a *Döntvénytár*, amely a vidéki bíróságok gyakorlatából elvi jelentőségű állásfoglalásokat bőséges terjedelemben közöl.

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők folyóirata 79. évfolyam 5—8. számok.) Ennek a nagymultú és előkelő színvonalú közjegyzői szakközlönynek legutóbb megjelent számai is változatos és gazdag tartalommal jelentek meg. A közjegyzői gyakorlattal kapcsolatos jogi szakkérdésekről hoznak értékes cikkeket, ezek között ismertetik az új német egységes közjegyzői rendtartást, az új osztrák házassági törvényt, részletes tudósítást közölnek a francia közjegyzők legutóbb Párisban tartott kongresszusáról, amelyen az osztrák közjegyzők is képviseltették magukat. A felsőbb bíróságok elvi jelentőségű határozataiból közölnek még a számok bőséges anyagot, majd az osztrák közjegyzői kar eseményeiről tudósításokat s könyv és folyóirat ismertetéseket.

Az Ügyvéd. (IX. évfolyam, 6., 7., 8. számok) *Szegő* Ferenc dr. szerkesztésében megjelenő ügyvédi szaklap legutóbb megjelent két számában külön cikkeket írtak többek között *Pap* József dr., *Taussig* Andor dr., *Forgács* Dezső dr., *Magyar* Simon dr., *Fejér* Akos dr., *Ribáry* Géza dr., *Grünhut* Ármin dr., *Szegő* Ferenc dr., *Várad* Imre dr. A két újabb számnak további változatos közleményei az ügyvédi kar eseményeiről és sok jogos jogszolgáltatási panaszról eleven összeállításban számolnak be.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők lapja 17. évfolyam 6—7, 8—9. számok). Két kettős száma jelent meg legutóbb a csehszlovákiai német közjegyzők közlönyének. E számok több közjegyzői gyakorlati kérdésekről hoznak cikkeket, részletes ismertetést közölnek az 1937. július 1-én életbelépett új csehszlovák illetéktörvényről. Könyvbírálatokat, felsőbbbírói határozatokat, egyesületi híreket találunk még ezekben a számokban.

Magyar Törvénykezés (1937. évi 13, 14, 15—16. és 17—18. számok). A *Pongrácz* Jenő dr. szerkesztésében megjelenő gyakorlati jogász újság legutóbbi számaiban teljes szövegükben közölnek újabb törvényeket és rendeleteket. Az utóbbiak között a 14. szám hozza az új ügyvédi rendtartás az 1937. évi IV. törvények hatályba léptetése és végrehajtása tár-

gyában kiadott 25.000/1937. I. M. számú rendeletet. A Törvénykezési Szemle című rovatban szakok szerint csoportosítva, különösen a gyakorlati jelentőségű bírósági határozatokat ismertetik. A Forum és A szerkesztő postája című rovatok közleményei teszik ezúttal is elevenekké és érdekekké a legújabb számok hasábjait.

Közigazgatási illetékek. *Buday* István belügyminiszteri osztálytanácsos, közigazgatási bírósági tanácsjegyző, ifj. *Halász* János dr. soproni ügyvéd és *Beke* Gábor dr. közigazgatási bírósági tanácsjegyző a fenti címen gyakorlati célokra kiválóan alkalmas kézi könyvet állítottak össze, amely a közigazgatási illetékszabályok rengetegében a szakembereknek könnyű és megfelelő eligazodást nyújt. Ennek még fokozottabb megkönnyítése céljából a tartalmas kötet egész anyagát felölelő tartalomjegyzékkel és alapos gonddal egybeállított különlegesen részletes tárgymutatóval egészítették ki a praktikus szakmunkát, amely különben az egyes jogszabályok mellett párhuzamosan közli a közigazgatási bíróság vonatkozó gyakorlatát. Az értékes munkát *Széll* József ezidőszerint Magyarország belügyminisztere látta el előszóval s ajánlotta azt az érdekelt körök meleg figyelmébe. Az előszó különben a gyakorlati jogászok részére egy megnyugtató megállapítást is tartalmaz. Hogy t. i. előreláthatólag sok idő fog még addig eltelni, amíg az egész illetékjog egységes kodexbe foglalása megtörténik. Azok után az immár egy évtizedet meghaladó idő óta elhangzott kijelentések után, hogy a kodex megjelenése már csak rövid idő kérdése s azok mellett a súlyos nehézségek mellett, amit az illetékjog dsungeljében való tájékozódás szakember részére is jelent, a belügyminiszter kijelentése tényleg megnyugvást kelthet. A kitűnő gyakorlati kézi könyv ára 10 P. s megrendelhető *Buday* István min. o. tanácsosnál, közigazgatási bíróság.

Joggyakorlat.

Magánjog.

118. A gondnokság alá nem helyezett elmebeteg jogügyleteinél *cselekvőképességének* kérdését az ügyletkötésnél fennforgó összes körülményekre tekintettel esetenként kell elbírálni. E kérdés elbírálásánál nem az a döntő, hogy az ilyen személy elmeállapota elvont orvosi szempontból kifogásolható-e, hanem az, hogy az elmebaj mily mértékben hatott a cselekvő személy értelmére és akaratára, illetve, hogy az ügylet megkötésének időpontjában a jogügyletkez szükséges akaratelhatározási képességet kizárta-e vagy sem. (K. P. IV. 884/1937.)

119. A nagyszülők *unoktartási kötelezettsége* csak akkor áll fenn, ha tartásra kötelezett szülő nincs, vagy ha az a tartásra képtelen. (K. P. III. 6423/1936.)

120. Az *elidegenítési és terhelési tilalom* a végrehajtási jelzálogjognak az ingatlan állagára való bekebelezését gátolja, ellenben az ingatlanra a végrehajtási jelzálogjog akadálytalanul bekebelezhető. (K. P. K. V. 312/1937.)

121. A Kúriának 726. számú elvi határozata szerint a *házassági életközösségnek kölcsönös megszüntetésére való megállapodás*, amely létesülhet akár szóval, akár közjegyzői okiratba foglaltan, a H. T. 77. §. A) pontjában meghatározott bontó okot meg nem valósítja. (K. P. III. 5937/1936.)

122. Arra nézve, hogy a közszerzemény szempontjából a *jászkún statutum* rendelkezései alkalmazást nyerhetnek, az a döntő, hogy a férjnek a házasságkötés alkalmával a volt jászkún kerületekhez tartozó helyen volt-e az állandó lakása. Az, hogy a házastársak később hova költöztek, illetve hol szereztek községi illetőséget, a fenti szempontból merőben közömbös. (K. P. I. 910/937.)

123. Ellenkező megállapodás hiányában a *házasság tartama alatt szerzett vagyon kezelése* tekintetében a közszerzeményre vonatkozó általános magánjogi szabály lehet csak irányadó, amely szerint ez a jog azt a házastársat illeti meg, aki az illető dolgot akár keze munkájával, akár üzleti vagy ipari vállalkozásával, akár külön vagyonával szerezte. (K. P. III. 6249/1936.)

124. A házastársak házasságkötésekor megvolt, ellenben házasságának megszűnésekor hiányzó *különvagyon*a a vagyon megsemmisülésének, eltékozlásának és elajándékozásának eseteit kivéve, a közszerzeményi vagyonból a közös gazdálkodás céljára való felhasználásának a bizonyítása nélkül is megtérítendő.

125. A *kötelesrész* tehermentesen s az után késedelmi kamat az örökhagyó halálától jár. (K. P. I. 5478/1936.)

126. Az a szerződés, amely szerint az egyik örökös örökös-társának eladja a már megnyitott anyai örökségét, valamint az atyja után járó örökségét, még ha azt egyidejűleg az atya is tudomásul veszi, *örökösödési szerződésnek* nem minősíthető és az 1874 : XVI. t.-c. által előírt kellékekkel ellátottnak lennie nem kell. (K. P. I. 1602/1937.)

127. Ha a *pénz hagyomány* az örökség megnyitása után csak hosszabb idő múlva, illetve bizonytalan, meg nem határozható időben válik esedékessé, ez egymagában a követelés veszélyeztetett voltának külön kimutatás nélkül is jogot ad a hagyományosnak arra, hogy a hagyomány kiszolgáltatására irányuló követelésének biztosítását a szolgáltatással terhelt örökösöktől igényel-

hesse. Ez a jog nem enyészett el, ha azt az örökösödési eljárás rendjén nem is érvényesítette. Erre való tekintet nélkül jogosult a hagyományra az örökösödési eljárás befejezése után biztosítási igényét a törvény rendes útján érvényesíteni. (K. P. I. 621/1937.)

128. Az 1876 :XVI. t.-c. 6. §-ának megfelelő a *végrendelkező kézjeggyével ellátott végrendelet* az aláírást illetőleg akkor is, ha a néviró végrendeleti tanu a végrendelet záradékában megnevezve nincs, ellenben az okiratból magából kitűnik, hogy ki volt a végrendeleti tanuk közül a néviró. Ennek az alaki követelménynek nem felel meg a végrendelet abban az esetben, ha a végrendelkező nevét a végrendeleti tanuk egyike írta alá, azonban a név író tanu megállapítása csupán az írások egybevetésén alapuló birói következtetéssel volna eszközölhető. (K. P. I. 561/1937.)

129. A végrendeletnek az a rendelkezése, amely szerint örökhagyó két nő testvérét örökösökül azzal a korlátozással nevezte ki, hogy azok a rájuk szállott ingatlanokat a névszerint megnevezett öt unokaöccs közül egynek és pedig annak hagyják, aki őket leginkább megbecsüli és nekik segítségükre lesz, *utóörökös rendelés* akként azonban, hogy csak azoknak a személyeknek körét határozza meg, akik közül az utóörökös kiválasztandó, magát a kiválasztást azonban az előörökösökre bízza.

A végrendelet szerint örökhagyó akarata az volt, hogy az előörökösök az utóörökös kijelölésének jogát közösen gyakorolják s utóörökösül csak ugyanazt az egy személyt jelöljék ki. Az előörökösök közül jogérvényesen csak az egyik jelölt ki utóörököst, a másik előörökös részéről a kijelölési jogot a bíróság gyakorolta. (K. P. I. 945/1937.)

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössi Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII. József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.